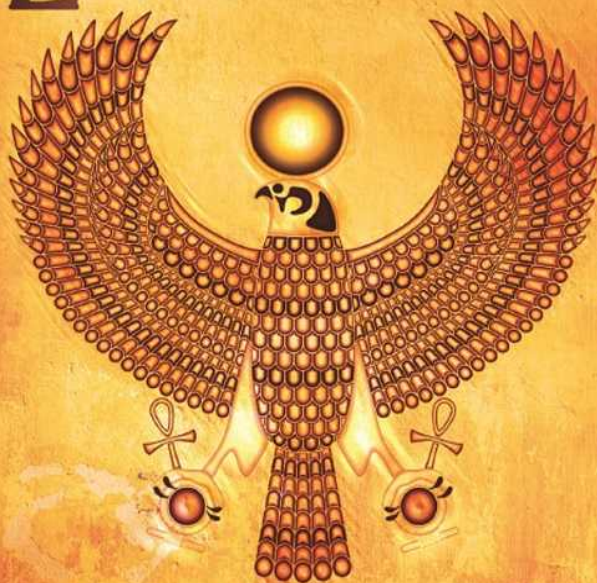

ZASVĚCENÍ

ELISABETH HAICHOVÁ

*V hloubi lidské duše se skrývá největší tajemství vesmíru...
Nejnovější vydání slavné mysticko-biografické klasiky*

ZASVĚCENÍ

Elisabeth Haichová

EINWEIHUNG

Copyright © Elisabeth Haich, Metafora, s. r. o., 2012

Illustrations © Zdeněk Hajný, 1993

Translation © Růžena Formánková, 1993

All rights reserved

ISBN 978-80-7359-349-0 (PDF)

ZASVĚCENÍ

Elisabeth Haichová

Přeložila Růžena Formánková

OBSAH

Poznámka autorky	7	
Předmluva	9	
Úvod	13	
1	Probuzení	19
2	Lev a světlo	30
3	Mí rodiče nejsou „mými“ rodiči	34
4	Východ slunce je docela jiný	41
5	Chci pryč	46
6	Toužím po jednotě	54
7	Červený muž	56
8	Moje budoucnost se hlásí	60
9	Milostné boje	66
10	První setkání se smrtí	70
11	První vize budoucnosti	75
12	Minulost se probouzí	78
13	Druhé setkání se smrtí	84
14	Temnota	89
15	Obrat	96
16	Boj o světlo	104
17	Slavnostní slib	120
18	Obzor se vyjasňuje	124
19	Vize	129
	Moje cesta	129
	Vize minulosti	131
	Čarodějnice	140
	Zelená koule	143
	Můj syn si vzpomíná	153
	Opět zelená koule	159

20	Ájurvéda	163
21	A bylo světlo	179
22	Minulost se stává přítomností	182
23	On	191
24	Synové boží	201
25	Přípravná léta	211
26	Strom poznání dobra a zla	227
27	Dvanáct blíženeckých vlastností	234
28	Lvi	245
29	Telepatická cvičení	249
30	Budoucnost a východ slunce	254
31	Bo-ghar a hůlka života	270
32	Z učení Ptahhotepova	279
	Sedm oktáv vibrace	279
	Archa úmluvy	290
33	Tvar pyramid	299
	Satan	311
34	Čtyři tváře boží	316
35	Světová období	339
36	Poslední přípravy	352
37	Zasvěcení	372
38	Jako kněžka	417
39	Ještě se shledáme	424
40	Lev	437
41	Mlha a opětné probuzení	446
42	Ru-cha a dvanáct pastilek	458
43	Mladý kněz se objevuje	466
44	Ima a Bo-ghar	471
45	Zkoušky se opakují	476
46	Doznění	482

POZNÁMKA AUTORKY

Nemám naprosto v úmyslu podat historický obraz Egypta. Člověk, který někde žije, nemá ponětí o zvláštностech své země, na mravy, jazyk a náboženství se nedívá z hlediska etnografického. Považuje vše za samozřejmé. Je lidskou bytostí, má své radosti a bolesti jako každá jiná lidská bytost, na kterémkoliv místě, v kteroukoliv dobu, neboť skutečně lidské je bezčasé a neměnné. Moje vyprávění se vztahuje pouze na lidské, nikoliv na etnografii a dějiny. Pojmenovala jsem proto záměrně vše dnešními pojmy a nechtěla jsem předstírat egyptsky znějícími slovy egyptskou atmosféru. Nauku velekněze Ptahhotepa podávám v *dnešní řeči*, aby jí mohli rozumět *dnešní lidé*. Ale také pro všechny náboženské symboly jsem volila dnešní pojmenování, abychom rozuměli, co tyto symboly znamenají.

Dnešní člověk lépe chápe, řekneme-li Bůh, než když použijeme pro tentýž pojem egyptský výraz *Ptah*. Řekneme-li „*Ptah*“, pomyslí si každý: „Ano, Ptah, ten egyptský bůh.“ Ne! *Ptah* nebyl nějaký egyptský bůh, ale toho Boha, kterého my nazýváme Bohem, Egypťané ve svém jazyce nazývali *Ptah*. A abych uvedla další příklady, Satanovi říkali *Seth*.

Cítíme přesně, co tato slova, Bůh nebo Satan znamenají. Oproti tomu slova *Ptah* nebo *Seth* nám nic neříkají, jsou prázdná, suchá a bez významu. Výraz *logos* nebo tvůrčí princip, nám také říkají víc než *Sokol Hor*. Elektřina byla elektřinou i před tisíci lety a atom byl atomem, měly jen jiná jména.

Ať tedy nikdo neprotestuje, že se dopouštím anachronismu, když egyptský velekněz hovoří například o „řetě-

zové reakci“! Záměrně se nechci pokoušet o reprodukování nebo napodobování prastaré terminologie pro jevy, které dnes známe a jsme zvyklí je označovat jinými jmény.

PŘEDMLUVA

Národním rytmem indického lidu je náboženství. Každým úderem srdce se Ind cítí blíže věčně slavnému cíli realizace Boha.

Zazní-li jméno boží na rtech kolemjdoucího, jeho ostré ucho zaznamená melodii a zapěje chvalo zpěv. I když nemá ani potravu, ani střechu nad hlavou – neboť často je jeho obydlím pouze nebeská klenba – přece má Boha ve svém srdci. Ví, že nesčetněkrát přišel do této arény života a opět odešel, skrze myriády zrození, že užíval všeho, co stvořený svět může nabídnout, a že ho nyní – když poznal pravdu – „Vše zde na zemi je pomíjivé“ – už nic neuspokojuje. Jeho přáním je tedy najít zdroj, dostat se k onomu zdroji, z něhož pramení proud zjevení. Proto od dětství zní jeho modlitba: „Medituji o nádheře oné Bytosti, která stvořila tento vesmír. Nechť osvítlí mého ducha.“ Velebnost a krása přírody, která mu tuto Bytost připomíná, se stane předmětem uctívání. Každé svaté písmo, kterékoliv náboženství, z něhož dýchá závan oné Bytosti, se stane předmětem uctívání.

A každý, kdo tuto Bytost našel a mluví o cestě k Ní, se stane předmětem uctívání.

Mám velké štěstí, že sedám u nohou osvícené duše. Elisabeth Haich je mou učitelkou, mým guru. V její blízkosti se začínaly rozvíjet útlé listy květu mé duše. Často mi slovo od ní otevírá oči a někdy stačí chápající pohled, aby mne utvrdil v mém přesvědčení. Laskavá poznámka někdy dokáže rozptýlit všechny mé pochybnosti. Každý okamžik v přítomnosti mé učitelky přináší nové zkušenosti a urychluje můj pokrok. Často, když mne určité věci tížily, mi má učitelka přišla pomoc slovy: „Nežij při-

tomností; nedovol, aby tě ovlivňovaly pomíjivé věci. Žij ve věčnosti, nad časem a prostorem, nad konečnými věcmi. Pak tě nic nedokáže ovlivnit.“

V přítomnosti své učitelky prožívám dokonalou myšlenkovou nezávislost, neboť jsem se naučil, že je nesprávné chtít ve svém vlastním životě používat myšlenky jiného člověka. „Nechci, abys mne prostě následoval na cestě, kterou kráčím já, abych dosáhla svého cíle,“ říká mi. „Jdi svou vlastní cestou, kterou sis vybral v souladu se svými nejvnitřnějšími sklony. Nepřijímej žádné tvrzení jen proto, že pochází ode mne. I kdyby to byla stokrát pravda, není to *tvoje* pravda, není to *tvoje* zkušenost a nebude ti patřit. Uskutečni pravdu, pak bude patřit tobě. Život těch, kdo realizovali pravdu, nechť je ti pouze důkazem, že cíle lze dosáhnout.“

Při těchto slovech mé učitelky se mne zmocňovala neodolatelná touha po absolutní nezávislosti a osvobodila mne od zhoubného názoru, že bych měl očekávat pomoc zvenčí. Nepotřebuji učitele, který by mne ovlivňoval, ale učitele, který mne učí *jak se nedat ovlivňovat*. Již mnoho let požívám velké výsady, že mohu slyšet výklad nejhlubších pravd nejjednoduššími slovy. Ještě nikdy jsem neslyšel nikoho jiného, kdo by mi byl vyložil zjevení Bible tak jasně a pro náš denní život tak použitelným způsobem jako Elisabeth Haich. Cestoval jsem daleko. Ještě žádný kněz mi nedokázal vysvětlit pravý význam zjevení, ačkoliv jsem se tázal mnoha kněží. Jak by to také bylo možné, když neuskutečnili „království boží v nás“? Jak by tomu mohlo být jinak, když nežijí skutečnost věty „Jste světlem světa“ a dosud nepoznali „Jste živoucími chrámy Ducha svatého“?

Sta a tisíce lidí navštěvují týdenní přednášky a meditační skupiny Elisabeth Haich. Bylo přáním nás všech mít její učení v knižní formě. Z každé přednášky se v netušené míře obohatily zkušenostmi naše duše, žíznící po pravdě. Máme velkou radost, že konečně víme, že část

tohoto vědění bude shrnuta v knihu. Tato kniha je uvedením do vysokého umění, jak v sobě realizovat božské a jak se učit poznávat onu neznámou bytost zvanou člověk. Objevíme velkou pravdu: Vlastní výchova slouží k tomu, aby se učinilo zjevným dokonalé, jež je od prvo počátku v člověku. Náboženství slouží ke vzbuzení činnosti božského principu, který v člověku čeká na své projevení.

SELVARADŽAN JESUDIAN
Curych, v dubnu 1962

UVOD

Jsem hledající. Hledám vysvětlení pro život na Zemi. Chci vědět, jaký to má smysl, že se člověk narodí, že se za mnohých těžkostí stane z dítěte dospělým, že se ožení či vdá, zplodí další děti, které dospívají s právě tolika těžkostmi, také se ožení nebo vdají, přivedou na svět ještě víc dětí a pak ve stáří opět ztrácejí těžce nabyté zkušenosti a schopnosti a umírají. Nekonečný řetěz, bez začátku, bez konce! Stále se rodí děti, učí se, usilovně pracují, chtějí plně rozvinout tělo i rozum, načež po vcelku krátké době vše zase skončí a pod zemí se stanou potravou červů. Jaký je smysl toho všeho? Je to vše jenom proto, aby se rodily stále další generace?

A když za sebou někteří lidé nezanechávají pouze potomstvo, ale i mnohá duchovní díla, proč se jim pak vede stejně jako ostatním? Proč stárnou a jejich veliká nadání klesnou s nimi do hrobu? Takový Michelangelo, Leonardo da Vinci, Giordano Bruno, Goethe a mnoho jiných – proč se tito velikáni narodili, když nakonec také museli propadnout stejnému zetlení jako červ, který se krmil jejich tělem?

Nikoliv! Není možné, aby byl život na Zemi tak beze smyslu! Za tímto zdánlivě nekonečným řetězcem zrodu a umírání musí být skryt hluboký smysl, i když se zdá pro omezený rozum tak nevysvětlitelný. Musí existovat naprosto uspokojivé a smysluplné vysvětlení – viděno z *druhé strany*. Ale jak a kde najdu tuto bezpodmínečně existující *druhou stranu* všech věcí? Kde a jak najdu cestu, abych ji poznal? Koho mám žádat, aby mi ukázal cestu? Kde najdu někoho, kdo je do toho tajemství zasvěcen, kdo by mi mohl něco říci o této skryté pravdě?

Neboť ve všech dobách žili na Zemi vynikající lidé, kteří mluvili s neotřesitelnou jistotou o tajemství života a kteří také dosvědčili své přesvědčení svým životem – zasvěcenci, jak se jim říká. Ale kde a od koho dostali tito „zasvěcenci“ své zasvěcení? A do čeho to byli zasvěceni?

Například Sokrates, který s božským klidem přijímá pohár s jedem, vypije jej beze strachu a věčně, mluví klidně a s úsměvem o působení jedu, hlásí, jak mu nejdříve chladnou a odumírají nohy, jak se smrtelný chlad postupně plíží jako had z nohou nahoru k srdci, aby je v nejbližším okamžiku zasáhl! Je si vědom, že ho čeká smrt, loučí se se svými věrnými žáky a zavírá oči. Takový neotřesitelný klid tváří v tvář smrti může pramenit pouze z neomylného *vědění*! Kde však toto vědění Sokrates získal? A kde jiní velikáni, pobývající v různých dobách na Zemi, přišli ke svému vědění o tajemství života a smrti, k svému *zasvěcení*?

I dnes musejí být na Zemi „zasvěcenci“ a i dnes musí být možnost toto zasvěcení získat, opravdové velké zasvěcení.

Život mne obohatil o zkušenost, že Bible není pohádkovou knížkou, ale pochází od zasvěcenců, kteří předávají tajnou řečí nám skryté pravdy. A Bible radí: „Hleďte a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno.“

Poslechl jsem. Začal jsem hledat. Kde jsem jen mohl. V knihách, ve starých spisech, u lidí, o kterých jsem se domníval, že o zasvěcení něco vědí. Měl jsem oči a uši stále otevřené a pokusil jsem se ve starých i nových knihách, jakož i v poučeních dříve i dnes žijících lidí objevit skryté kameny mozaiky z tajemství zasvěcení. A našel jsem! Nejdříve jsem nacházel jen zřídka; tu a tam jsem svým vnitřním uchem slyšel, když z knihy nebo z lidských slov zazněl hlas pravdy. A pokračoval jsem směrem, kam mne tento tajný hlas vedl. Jako Ariadnina nit mne tento tajný hlas provázel stále dál. Někdy jsem toho, kdo mi mohl dát cenné pokyny pro mé další hledání, našel

doma, přímo ve městě, kde jsem žil, jindy mne tento hlas odvedl daleko do cizích zemí, kde jsem pak často našel zarážející souvislosti se slovy, která jsem slyšel doma. Tak mne má cesta vedla k lidem stále více vědoucím, kteří mi zjevovali stále více o zasvěcení a smyslu života. Samozřejmě jsem se také setkával s mnohými nevědoucími, nebo jen polovědoucími, kteří se vydávali za vědoucí. Poznal jsem však ihned, když byl „hlas Jákobův, ale ruce Ezauovy“. Tito ubozí šarlatáni, kteří si chtěli hrát na zasvěcence, se brzy prozradili. Nebyli v harmonii ani se svou vlastní osobou a se svým životem. Jak by mne byli mohli poučovat o posledních pravdách, o zasvěcení? – V těchto případech jsem šel dál, a dál hledal někoho s pravým věděním, pravého zasvěcence.

Když jsem našel někoho, kdo mi mohl povědět víc než jsem věděl sám, zůstal jsem tam tak dlouho, dokud jsem se nenaučil všemu, čemu jsem se naučit mohl. Pak jsem putoval dál.

Tak jsem se jednou dostal do blízkosti staré paní, která žila na samotě podobné klášteru a byla obklopena nesčetnými hledajícími jako kousek cukru, ke kterému proudí dlouhé řady mravenců za potravou.

Pracovala v nejhlubším duchovním spojení se dvěma mnohem mladšími muži – Indem a západním člověkem, které stará paní nazývala svými syny. Když jsem pobýval u ní v odloučení, tito dva synové s ní právě nebyli. Procházel jsem světem s úkolem rozšiřovat v co největším okruhu pravdu.

Stará paní byla vysokého vzrůstu, královského držení těla, ale zcela prostá a ve svých pohybech přirozená. Její tmavomodré oči byly nápadně velké a dlouhé tmavohnědé řasy jim dodávaly zvláštní výraz. Tyto oči byly usměvavé, přívětivé, plné porozumění, ale tak pronikavé, že se většina lidí dostala do rozpaků, když se jich jejich pohled dotkl. Bylo jasně cítit, že tato žena prohlédne každého, že vidí přesně myšlenky a celou duševní strukturu člově-

ka. Často, když jsem ve velkém zástupu lidí naslouchal jejím poučením, se mi stalo, že mne napadly nějaké otázky. Mluvila dál bez vyrušení, ale usmívala se a v příštích větách došlo v jejích slovech k obratu, v němž jsem dostal odpověď na své nevyslovené otázky. Stejnou zkušenost mi popsalo více jejích žáků. S touto ženou jsem se nedokázal vyrovnat. Čím více jsem se od ní učil, čím více se otevíraly mé duchovní oči, tím se mi jevila větší, a oblast, v níž předčila mé vědění, se zdála rozšiřovat všemi směry. Cítil jsem, že čím déle u ní pobývám, tím méně ji znám. Kdykoliv jsem ji viděl, projevovala vždy jinou osobnost, až jsem nabyl dojmu, že tato žena v sobě nosí a může projevit každyčkou myslitelnou osobnost – takže ona sama nemá vůbec žádnou. Neboť být vším znamená současně být *ničím*.

„Matko,“ tázal jsem se jí jednou, „kdo vlastně jsi?“ „Kdo?“ odpověděla mi otázkou, „Co je to *kdo*? Je pouze jediné Jsoucí a každý člověk, každé zvíře, každá rostlina, ale také každé slunce a každá planeta jsou pouze nástrojem zjevení tohoto jednoho a jediného bytí, které *je*. Kolik ‚kdo‘ by tedy existovalo? Totéž Já mluví mými ústy jako tvými a všemi živými tvory. Rozdíl je jen v tom, že ne každý živý tvor zná své vlastní Já úplně, a proto také nemůže projevit všechny vlastnosti Já. Kdo však zná Já dokonale, může projevovat všechny vlastnosti, které ve vesmíru existují, protože všechny tyto vlastnosti jsou různými aspekty jednoho jediného bytí, které je, jednoho jediného Já. Vnější tvar, který nyní vidíš před sebou a o kterém si myslíš, že jsem to ‚já‘, je pouze nástrojem zjevení, z něhož Já projevuje vždy ten aspekt, který je právě žádoucí. Neptej se tedy na takové nesmysly, jako ‚kdo‘ jsem.“

„Matko,“ řekl jsem. „Jak jsi ono Já dokonale poznala, takže můžeš projevovat všechny jeho možné vlastnosti? Také já bych chtěl dojít tak daleko! Vypravuj mi! Jakými zkušenostmi ses stala tímto všestranným nástrojem zje-

vení jednoho jediného Jsoucího? Nebo jsi byla vždy na tomto stupni? Narodila ses už v tomto stavu?“

„Narodila,“ zopakovala, „Já – narodila? Kdy jsi viděl, že by se Já narodilo? Viděl jsi vůbec někdy nějaké Já? Já se *nikdy* nerodilo a nerodí, rodí se pouze tělo. Právě božské Já je dokonalost sama, není tedy pro ně možný vývoj. *Jen tělo se musí vyvíjet, aby mohlo projevovat stále vyšší vibrace, stále vyšší frekvence Já.* Tímto vývojem musí projít i nejdokonalejší aparát – nejdokonalejší tělo, samozřejmě i mé, které je ještě velmi vzdálené od dokonalosti. Vše je pouze stupněm vývoje. Vznik těla je vždy řetězovou reakcí – jak se takovému procesu dnes říká – a když řetězové reakce jednou začaly, probíhají různými údobími, až zase doznějí. Tomuto zákonu nemůže uniknout žádná hmotná forma jevů. A paralelně s vývojem těla se mění samozřejmě i stav vědomí.“

„Musela jsi tedy také prodělat údobí vývoje, matko, že ano? Vyprávěj mi prosím, jaké to bylo! Co vše jsi zažila, jaké zkušenosti jsi nasbírala, které ti daly vyrůst do tvého dnešního stavu vědomí. Vyprávěj mi o tom všem, prosím.“

„Proč ti to mám vyprávět? Každý člověk musí dosáhnout *sebepoznání svou vlastní cestou*. Co by ti bylo platné, kdybych ti vyprávěla o *své* cestě. *Mou* cestou bys stejně nemohl jít. Události nejsou důležité, jen zkušenosti, poučení z nich. Buď klidný, dojdeš na své cestě ke stejným zkušenostem jako já na té svojí. Je nespočet cest, ale všechny vedou ke stejnému cíli.“

„Máš pravdu, matko. Uznávám, na tvé cestě bych se nemohl dostat vpřed. Přesto by mi velmi pomohlo, kdybys mi vyprávěla, jak jsi sbírala zkušenosti, protože já sám a všichni, kdo by naslouchali tvému vyprávění, bychom se z toho mohli poučit, dovědět se, *jak se něco vyzíská ze zkušeností*. Nejsem zvědav na tvůj příběh, ale na to, abych slyšel, jak sis počínala, abys pochopila a přisvojila si poučení, které je v každém dění. Vyprávěj mi o své ces-

tě, matko. Bylo by tak cenné, kdybychom poznali tvůj životní postoj a dověděli *se, jak jsi* reagovala na svůj osud, takže se tvůj duchovní obzor stal tak všeobsáhle širokým. Mohli bychom se z toho poučit a mnohému naučit.“

Stará paní se na mne dlouze zadívala. Konečně řekla: „Jsi tedy zvědav, *jak jsem reagovala*? A myslíš, že by tobě a jiným lidem pomohlo, kdyby o tom něco slyšeli? Tak dobře! Snad to bude opravdu dobré, když vám povím o zkušenostech, které postupně otevíraly mé oči, takže se mi ujasňovaly *vnitřní zákony života* a souvislosti, které spojovaly osudy různých lidí mezi sebou navzájem. Přijď opět zítra. Povím ti o zkušenostech, které mi dopomohly k osvícení – povím je tobě a několika jiným, jejichž oči jsou otevřeny pro podstatné. Povím vám, jak jsem zažila své zasvěcení.“

Druhého dne jsme seděli pohromadě – já a někteří z jejích nejbližších žáků – okolo staré paní a ona nám začala vyprávět příběh svého zasvěcení.

Tak vznikla tato kniha.

PROBUZENÍ

Jako blesk mnou projela bolest – a v příštím okamžiku jsem se ocitla na zemi.

Nebezpečí! Pomoc! Ale ne od toho dospělého zde vedle mne, který mě chce ve svém leknutí prohlédnout – nikoliv! Teď ho nechci! Miluji ho, ale v nebezpečí ho nechci.

Utíkala jsem zpět do pokoje, kde seděla ta krásná cizí paní, které jsem právě dala dobrou noc. Věděla jsem, že ta mi s plným porozuměním pomůže. I jinak jsem s ní byla ráda, vždy jsem ráda vdechovala její vůni a cítila v její přítomnosti naprostou jistotu. Nyní, ve svém úleku, jsem k ní běžela hledat pomoc. Ukázala jsem jí s nářkem svou malou tlustou ručku, která tu visela jako kus hadru a nechtěla mě už poslouchat. Krásná paní se na mou ruku podívala, odhodila šaty, na kterých právě něco šila a hlasitě zvolala: „Roberte, Roberte! Pojď honem!“

Otevřely se dveře a vešel dospělý, o kterém jsem věděla, že bydlí s námi a nějak k nám patří. Poprvé jsem si ho pozorně prohlížela. Byl to vysoký muž s obličejem jako slonová kost, s vlasy, vousy a knírem černými jako ebenové dřevo a s planoucíma očima, kterého však obklopoval neviditelný oblak síly, působící tak mohutně, že všechny lidi držel v určité vzdálenosti. Pohlédl na mou visící ruku a nakázal: „Lékaře! Stefi, dojdí ihned pro lékaře!“

Strýc Stefi odběhl a velký černý dospělý se nás ptal, co se stalo. Vyprávěli jsme mu, že Gréta a já jsme daly dobrou noc a pak mne strýc Stefi vzal na záda; tak jsme šli do ložnice. Tam mě strýček nechal sklouznout ze zad. Já ale sjela příliš rychle, a abych nespadla, chytl mě strýc Stefi náhle za ruku. V tom okamžiku mi pravým zápěstím

projela řezavá bolest, a když jsem chtěla zvednout ruku, visela dolů bez života.

„Ano,“ řekl velký dospělý, „ruka je vymknutá. Je nepříjemné, že musím právě teď odjet a nemůžu počkat, až přijde lékař. Budu celou noc jako na jehlách. Telegrafuj mi hned, co lékař udělal.“

Políbil mě i matku a odešel. Překvapeně jsem se podívala na tu krásnou cizí paní – která vždycky říkala „matka“ a ukazovala přitom na sebe, takže jsme ji proto matkou nazývali.

Do té doby jsem řvala zplna hrdla, protože jsem pochopila, hluboce zklamaná a vystrašená, že mi dospělí nemohou pomoci. Nezahnali bolest, která mne trápila stále víc, a nemohli vsadit mou visící ruku zpět na místo. Když jsem však slyšela, že černý dospělý stráví celou noc vsedě na jehlách, vzrostl můj údiv a strach o něho natolik, že jsem zapomněla křičet a zeptala se matky: „Proč musí celou noc sedět na jehlách?“ Matka na mě nejdříve zaraženě podívala, ale pak se začala smát a řekla: „Protože otec je velice rozčilený kvůli tvé ruce.“

To zase byla odpověď! Beze smyslu, nic nevysvětlovala! Černý muž, kterého jsme nazývali otcem, přece řekl zcela vážně, že bude sedět na jehlách.

A teď se mi matka směje. Proč? Snad se nakonec někde nebezpečně píchne? Matka často šila a ukázala mi, jak je jehla nebezpečná; špička může velmi nepříjemně píchnout. To bolí! Proto se jehla smí používat pouze k šití. – Jaký to byl zase od dospělých nesmysl, že má otec celou noc prosedět na jehlách, které smíme brát pouze k šití, a to proto, že moje ruka visí dolů tak bezmocně a bolestivě, že ji musím druhou rukou stále přidržovat?! – Byla jsem sice už dost zvyklá na to, že dospělí říkají a dělají nesmyslné věci, ale tohle pro mě bylo příliš a chtěla jsem tomu přijít na kloub. Ke kladení dalších otázek o tom záhadném „sezení na jehlách“ jsem se už ale nedostala, protože se objevil strýc Stefi s lékařem.

Lékař byl statný, přívětivý muž, který se na mě přátelsky podíval, jako by mne znal už dlouho. Zvedl mě a vytrhl mě tak z mého bezpečí, z blízkosti matky. To naplnilo mé srdce strašnou úzkostí, pohyb mi nadto způsobil další mučivou bolest, a tak jsem se opět naplno rozeřvala. Lékař mne posadil na stůl – viděla jsem své malé nohy houpat se zcela blízko pod hrudníčkem – usmíval se na mě, přitom potřásal hlavou a řekl: „Jak je tohle malé děvčátko ošklivé, když tak pláče!“

Užasla jsem. Cože? Říká, že jsem ošklivá, když pláču? Odkud to ví? Dosud jsem myslela, že je možné vidět všechno – až na *mě*. Všechno a všichni, dospělí, kuchařka, Gréta, kanárek, mé hračky – jedním slovem *vše* kolem mě je viditelné, také mé ruce, břicho a nohy, jenom „mě“ není možné vidět. To tu nějak je, a přece není – je někde, ale neviditelně – ještě nikdy jsem nemohla vidět *sebe* – a nemohla jsem si představit, že by toto něco, toto „já“ vůbec mohlo být vidět. Jak je potom možné, že tento dospělý přesto mohl vidět mé zoufalství, mou bolest, můj pláč, tedy „mě“? – Ach! Když mne tedy vidí, můj hrozný stav leknutí, musí to být opravdu ošklivé. Přestala jsem ve svém úžasu plakat a pátravě jsem se na doktora zadívala.

Tu se všichni dospělí začali hlasitě smát a matka řekla: „Bože, jak marnivá je tahle dívenka! Dokonce přemáhá bolest, aby se neukázala ošklivou.“

To byla zase jedna z obvyklých nesmyslných poznámek dospělých. „Marnivá“ – co to je? Jak bych mohla být marnivá, když vůbec nevím, co to je, a jak bych se mohla „ukazovat“, když jsem dosud vůbec nevěděla, že jsem viditelná? Doposud jsem žila s vědomím, že jsem „vidící“, „dívající se“: jsem to já, kdo všechno vidí, ale *já sama jsem nějak mimo viditelné*. To vše mi probíhalo hlavou a právě jsem se chtěla znovu zeptat, ale lékař uchopil mou ochable visící ruku, zatáhl ještě víc – to jsem chtěla vykřiknout – tak strašně to bolelo – ach, ten hloupý mi vytrhne ruku docela! – Ale pak otočil malou ručkou,

kteřá byla se mnou nějak úzce spojena, neboť „mne“ tak nevýslovně bolela, a byla opět na správném místě.

„Tak,“ řekl lékař, „zápěstí ještě trochu oteče, proto položíme ruku přes noc klidně na polštář, a velmi brzy na celou záležitost zapomeneme.“

Pak dospělí ještě dál mluvili o tom, že jsem marnivá, že jsem ze samé marnivosti při napravování ruky ani nehlesla. Obzvlášť na matku to velmi zapůsobilo, a já kvůli tomu byla smutná. Viděla jsem, že krásná cizí paní, kterou jsem už velmi milovala, mi nerozumí. I když mě lékař mohl vidět, pro matku jsem zůstala neviditelná. Přesto z ní vyzařovala velká láska, a když jsem pak později ležela v posteli, bolavou ruku uloženou na polštáři, byla jsem šťastná, že se její krásný, jemný obličej často nade mnou sklání a povzbudivě se na mne usmívá. Vyzařovala dobrotu a teplo a v její přítomnosti jsem se necítila opuštěná a osamocená. Věděla jsem, že se na ni mohu spolehnout, byla do jisté míry v mé moci a měla jsem k ní plnou důvěru. Pomalu jsem usínala, přešla noc – a má ruka se opět stala poslušným nástrojem, věrným přítelem, který mi v pozdějším životě přinesl tolik radosti a dopomohl mi k tomu, abych se probudila ze své nevědomosti.

Lékař však neměl pravdu! Nikdy jsem na tuto malou záležitost nezapomněla, neboť zákonem asociace je neodlučitelně spjata s mým prvním uvědoměním, s mým probuzením do tohoto života. Od té doby mé vědomí – má paměť – bylo stále bdělé. Od té doby jsem pozorovala vše, jak venku, tak uvnitř, s největší pozorností, s nepřetržitou koncentrací. Od té doby jsem věděla, že žiji v domově, kde je mocný černý dospělý bezpodmínečným pánem – matka mu říkala Robert, my jsme mu musely říkat „otec“. Celý dům se točil kolem něho, matka mu patřila tělem i duší! Jeho moc se rozprostírala nad námi všemi – a později ještě nad mnoha tisíci lidí – jako stan, jako ochranný obal. Všichni, kdo patřili do okruhu otcovy moci, se těšili pomoci, jistotě a blahobytu.

Dopoledne nebyval otec doma, to jsem mohla být s matkou. Směla jsem ji doprovázet po celém bytě, také do kuchyně, a když pracovala na velkém ubrusu, který zdobila barevnou výšivkou, směla jsem sedět vedle ní a vyšívat do rohu velikého ubrusu podle svého barevnými nitěmi různé vzory. V poledne přišel otec domů a po obědě jsem musela jít s Grétou do dětského pokoje – což se mi vůbec nelíbilo. Gréta byla také dítě tohoto domu jako já, byla pouze – jak jsem slyšela – o tři roky starší. V době, kdy jsem si vymkla zápěstí, jí bylo čtyři a půl a mně jeden a půl roku.

V následujícím létě jsme trávili prázdniny ve vesnici u velké vody. Bydleli jsme v malé chalupě obklopené velkým dvorem a zahradou. Směly jsme tam s Grétou běhat bosé, směla jsem jít s ženou, která měla velmi hnědý, vrásčitý obličej, do chléva, kde byla kráva, telátko a mnoho králíků s červenýma očima. To všechno bylo velmi vzrušující. Na zahradě byly obrovské žluté květiny, vysoké jako stromy, které se otáčely vždycky tak, že se dívaly na slunce. To se mi také líbilo. Otec přijížděl jen čas od času a pak se říkalo: „Dnes je neděle.“ Jinak jsme byly s matkou samy a mohla jsem s ní být celý den. Chodily jsme každý den k jezeru, koupaly se a vesele cákaly.

Jednoho dne matka znovu řekla: „Zítra je neděle, budeme se už dnes velice těšit, protože přijede otec.“ Vůbec jsem z toho neměla takovou radost, protože mě otec málo zajímal a už jsem věděla, že když tu je, tak se matka stále točí jen kolem něho. Musela jsem pak chodit na procházku se Sofií, dospělou dcerou vrásčité selky, a s Grétou.

Večer, když jsme čekaly na otce, jsem najednou slyšela, jak lidé ze sousedství říkají matce, že „vlak vykolejil“, a proto tu otec ještě není. Matka se velmi lekla, zavolala Sofii a poprosila ji, aby na mě dala pozor a nenechávala mě ani minutu samotnou – pak spěchala na stanici. Gréta směla jít s ní, protože „byla o tři roky starší“ a uměla lépe běhat než já. Zůstala jsem sama se Sofií.

Byla už tma a já poprvé směla být v tuto dobu vzhůru a venku na zahradě. Bylo to velmi poutavé, ale zmocnil se mne pocit nejistoty, protože dosud jsem byla zvyklá vidět vše při denním světle, zatímco teď byl svět kolem mě tak nezřetelný. Stromy a květiny jsem spíš tušila, než viděla. Topoly šeptaly tak tajemně. Neměla jsem však čas na delší pozorování, protože se najednou přihodilo něco úplně strašného: Sofie mě vzala na ruku a šla se mnou k plotu, když tu se ve tmě objevila strašidelná postava! Podobala se muži, na hlavě však měla hrůzný chochol, oči se jí blýskaly ve tmě jako žhavé plápolání, na kabátě seděly velké lesklé knoflíky a na ramenou nesla něco, v čem, jak jsem cítila, se skrývalo velké nebezpečí. Později jsem slyšela název „puška“. Ta příšerná bytost se mi zdála velmi odpuzující a doufala jsem, že Sofie se mnou uteče. Ale k mému největšímu překvapení udělala opět něco, co bylo zcela beze smyslu – byla jsem na to ovšem už zvyklá. Místo aby se dala na útěk, přistoupila docela blízko k plotu a strpěla, aby jí ta strašidelná postava hrozně hlubokým hlasem něco šeptala – a pak ji dokonce objala a pevně si ji přitiskla na hrud'. Mě ale Sofie držela za ruku, a tak k sobě přimkla i mne, což se mi vůbec nelíbilo, naopak, bylo mi to odporné. To ale nebylo všechno! Hrůzná postava měla obrovský knír, jehož dvě větve jí vyčnívaly z obličeje jako špičaté rohy, a teď k sobě strhla Sofii úplně těsně a vypadalo to, jako by ji chtěla kousnout. Očekávala jsem, že Sofie po tomhle útoku konečně uteče, ale ne, volnou rukou objala tu postavu kolem krku, a když ji chtěla kousnout – nebo sníst –, neodvrátila obličej, ale nastavila ústa a oba se chovali, jako by si za každou cenu chtěli ústa navzájem spolykat. Mě tak stlačili, že jsem sotva dýchala. Bojovala jsem vší silou, abych se udržela v co největší vzdálenosti od strašidelné postavy, a pokoušela jsem se vyprostit nos. Její blízkost mi byla nevýslovně nepříjemná, zapáchala vším možným, zvlášť hrozný byl určitý hořký zápach, který mě velmi mučil. Ti

dva se však o mne ani v nejmenším nestarali, tlačili mi hlavu tak silně, že jsem slyšela tlukot srdce toho muže a chovali se, jako by si chtěli navzájem vlézt do úst. Ach! Ti dospělí se svým chováním! Pozorovala jsem je, zatímco jsem k nim byla těsně přitlačená, a způsobnou, skromnou Sofii jsem vůbec nepoznávala. Byla jako cizí bytost, která vůbec neslyšela mé sténání. Tu nás strašidelná bytost náhle pustila a zmizela ve tmě. V příštím okamžiku jsem slyšela uklidňující hlasy matky a otce, a tu se už také vynořili ze tmy s jasnými, radostnými tvářemi. Všichni lidé ze sousedství se seběhli a vyptávali se otce na vykolejení vlaku. Sofie dělala, jako by se nic nestalo, a vůbec nevyprávěla, jak hrozná bytost ji právě tiskla k sobě. Stála tu s něžným, nevinným obličejem. To bylo pro mě opět velikým překvapením, ale neměla jsem čas na hloubání, protože otec nám přivezl z města bonbony a mě nesmírně zajímalo, zda dostanu tytéž jako Gréta. Byla jsem spokojená, přinesl nám oběma docela stejné. Jako vždy, tak i nyní mi ale matka pokazila radost, a když jsem si chtěla do pusy nacpat všechny bonbony najednou, sebrala mi je, dala mi jen jeden a slíbila, že každý den po obědě jeden dostanu. Ach! Až jednou budu dospělá, dám si do pusy naráz tolik bonbonů, kolik se mi zlíbí! Teď jsem je ale musela odevzdat a jít spát. Když mě matka položila do postele, zeptala jsem se jí – ještě před motlitbou, protože potom už jsem mluvit nesměla: „Maminko, co to je, co má na hlavě chochol, na ramenou něco moc divného, a taky knoflíky, které se lesknou i ve tmě – a strašně to páchne – maminko, co to je?“

Matka se na mne překvapeně podívala a řekla: „To je četník.“

„Maminko,“ tázala jsem se znovu, „jedí tihle četníci také lidi?“ Chtěla jsem vědět, zda chtěl Sofii skutečně sníst, protože co by jinak vlastně chtěl?

„Ne, ne,“ odpověděla matka se smíchem, „dávají pozor na dobré lidi, neboj se, nechtějí tě sníst.“

Chtěla jsem namítnout, že nechtěl sníst mě, nýbrž Sofii, ale matka mě políbila, přikryla mě a řekla: „Teď hezky spi, musím k otci.“

Zůstala jsem sama se svými myšlenkami a ještě dlouho jsem přemýšlela – bylo mi tak nepochopitelné, co ten četník od Sofie chtěl a proč se ona od něj nechala tak tisknout, až jsem se musela ocitnout v tolik nepříjemné blízkosti toho tvora? Co to mělo za smysl? Celá záležitost mě znepokojovala jako všechno, čemu jsem nerozuměla, ale pak jsem usnula. Druhého dne slunce krásně svítilo, a když jsem dostala bonbon, šli jsme všichni k velké vodě, abychom se koupali a šplouchali. Po cestě jsme potkali četníka. A já za denního světla viděla, že je to přívětivý dospělý, který mile mluví s otcem. Jenom jsem zase nemohla pochopit, proč se chová, jako by mě viděl poprvé v životě. Musí přece vědět, co se včera stalo! Bála jsem se však stále jeho obrovského kníru a neodvážila jsem se na nic zeptat...

Z tohoto léta mám ještě jednu vzpomínku na zážitek, který na mě hluboce zapůsobil. Jednoho dne odpoledne – otec byl u nás a sedláci, všichni pěkně oblečení, seděli před svými domy, takže jsem věděla, že je neděle – slyšeli jsme zvonit zvony. Nezněly však jako obvykle, ale jako by kulhaly a nechtěly přestat vyzvánět. Zvonily a zvonily. To vyvedlo celou vesnici z jejího nedělního klidu. Všichni lidé proběhli kolem našeho domu stejným směrem. Otec a syn vrásčité paní také odběhli, všichni ozbrojeni sekerami a kbelíky. Matka a některé ženy zůstaly u nás a ženy stále opakovaly tatáž slova: „Bože na nebesích, neopust' nás, Bože na nebesích, neopust' nás!“ Matka byla také velmi vážná a řekla nám: „Modleme se všechny společně, aby se otec vrátil zdrav.“

Zeptala jsem se, kam šel a proč. Matka odpověděla, že ve vsi vypukl požár a že otec pomáhá hasit. Modlily jsme se tedy, ale já byla velmi zvědavá, co to znamená „požár ve vsi“. Pak jedna žena řekla, že z konce naší zahrady jsou

vidět jazyky ohně. Chtěla jsem se tam jít podívat, ale matka mi to nedovolila. Avšak Gréta tam směla jít spolu se synem majitele obchodu se smíšeným zbožím, který byl přes ulici, aby ty jazyky ohně viděla, což mě naplnilo hlubokou hořkostí. Proč ona pořád smí dělat věci, které já nesmím jen proto, že je o tři roky starší? Pokud je oheň nebezpečný, je přece stejně nebezpečný pro ni jako pro mě, i když je „o tři roky starší“! Ó, ty tři roky! Jak často, jak často to budu ještě muset slyšet, pokaždé, když večer nesmím, co ona už má dovoleno, nebo když odmítám uznat a trpět její nadvládou!

Později večer se vrátilo nejdříve několik lidí, ještě pak víc, všichni unavení a vyčerpaní a mluvili o tom, jak se otec pohrdaje smrtí vrátil do několika hořících domů, aby zachránil děti nebo zvířata, jak neúnavně vedl hasicí práce a že ho všichni poslouchali. Svými výtečnými nápady a svou neotřesitelnou odvahou pobízel ostatní, takže všichni dokázali mimořádné věci, až se konečně podařilo dostat oheň pod kontrolu. Matka záříc poslouchala, a když se otec vrátil domů jako poslední spolu se synem vrásčité ženy, vrhla se mu do náručí. „Můj milý Roberte, jak jsi znamenitý, v každém ohledu tak znamenitý!“ Otec se mlčky usmíval, byl plný sazí a rychle odešel, aby se umyl. Že je otec tak zcela výjimečný, to jsem si samozřejmě myslela také. Pojem „otec“ pro mě znamenal „velký pán“, který stojí nad každým člověkem, a všichni dělají, co chce. Jeho slovo je zákonem a je samozřejmostí, že je dokonalý. Jinak by přece nebyl „velkým pánem“! Otec mě tenkrát zajímal velmi málo. Znamenal prostě neotřesitelný pocit jistoty. Nepředstavoval žádný problém, takže jsem se jím mnoho nezabývala. Jen když celá rodina – otec, matka, Gréta a já – šla na procházku a on se svou velkou rukou chopil mé malé a převedl mě přes ulici, všimla jsem si, že jeho ruka vyzařuje mohutnou sílu a že jeho nehty jsou vždy čisté jako sníh. Takže jsem také považovala za samozřejmé, že se otec chtěl ihned umýt.

Léto uběhlo a byli jsme opět doma. Jednou jsem si všimla, že mi matka nasadila kožešinovou čepici a oblékla tlustý plášť, když mě připravovala na procházku. Vzduch mi připadal, jako by mě kousal do kůže. Bylo mi řečeno, že je „zima“. Můj nos a mé nohy to neměly rády. Ale z nebe padaly bílé vločky a všude v obchodech stáli červeně odění Mikuláši s bílými vousy. A opět přišla doba, kdy mi matka nasadila slaměný klobouček a oblékla lehký kabátek, všude kvetly květiny a směla jsem si hrát v městském lesíku s míčem a obručí.

Mohla jsem v té době být naprosto šťastná, kdyby mi matka někdy neztrpčovala život tím, že mi stříhala nehty. Ó, toho jsem se vždy bála už předem, když jsem tušila, že se onen den blíží. Moje kůže byla pod nehtem tak citlivá, že po stříhání mi každý dotek, ba dokonce i dotek vzduchu, působil taková muka, že jsem pobíhala s roztaženými prsty po pokoji, řvala a nesnesla, aby se mne cokoliv dotklo. Nemohla bych říci, že mne to bolelo, nebyla to bolest, ale nesnesitelný pocit. Když si toho matka všimla poprvé, nevěděla, co se mi stalo. Myslela, že mě snad nevědomky stříhla, a chtěla mi prsty prohlédnout. Křičela jsem však, jen co se mě dotkla, tak hlasitě, až se lekla a ptala se našeho rodinného lékaře, co se mi mohlo stát. Vysvětlil, že mám celkově tak přecitlivělé nervy, že se to vyskytuje jen velmi, velmi zřídka. Radil matce, aby mi po stříhání nehtů koupala ruce ve vlažné vodě a nechala mě v ní trochu šplíchat. To skutečně trochu pomohlo, ale trvalo ještě mnoho let, než má kůže natolik zesílila, že jsem mohla snášet stříhání nehtů bez těchto nesnesitelných muk.

Má milá, něžná maminko! S jak láskyplným porozuměním ses pokoušela zvítězit nad všemi těžkostmi, které tato přecitlivělost způsobovala! Kdybys byla neobklopovala mé citlivé nervy svou něžnou láskou, byla bych zemřela už jako dítě. Pouze s tvou pomocí jsem mohla vyrůst ve zdraví, pomalu a vědomě si vyvinout odolnost.

Měkké hnízdo, které jste nám vytvořili ty, nesobecký otče, a ty, obětavá matko, mi umožnilo, že se ze mne nestal člověk, který by byl k ničemu. Vy jste mi pomohli držet mou citlivost v rovnováze vědomě vyvinutými silami. Byla jsem tenkrát ještě zcela dítětem a neměla jsem ponětí o své citlivosti. Jen jsem vše pozorovala a chtěla vše vědět, ale pokud jde o mé zdraví, dělala jsem všechno, co jste mi radili. Měla jsem k vám plnou důvěru!

LEV A SVĚTLO

Tak uběhlo několik let. Jednou jsem slyšela, že jsou mi čtyři roky. Gréta už chodila do školy a já jsem s největším napětím poslouchala, když mi pyšně předčítala z čítanky. Měla také dětský časopis a čítala mi i z něj. Když nebyla doma, trápila jsem babičku, matku svého otce, která už nějakou dobu bydlela u nás, aby mi četla ona, protože jsem byla neustále zvědavá, co se v příběhu stalo dál. Nikdy mě neznudilo a neunavilo naslouchat tomu, co se lidem přihodilo! Hořela jsem zvědavostí na život. Bylo prostě úžasné přemýšlet o všech věcech, které se mohou stát. Neexistovalo nic, co bych milovala víc než pohádky!

Přání mi splňovala sestra mé matky, teta Adi, která nás často navštěvovala. Měla hezký obličej – byla milá a krásná jako kočka. Její hnědé oči teple zářily a měla také vlastní vůni, jakou mívají pouze lidé, kteří v sobě nosí lásku. Dýchala jsem tuto vůni lásky velmi ráda, ale cítila jsem ji jen u málo lidí. Když přišla teta Adi, příběhy jsme k ní plné radosti, svlékly jí plášť a první, co jsme řekly, bylo: „Teto Adi, vyprávěj!“

A ona nám vyprávěla ty nejkrásnější příběhy. Neúnavně, stále nové a nové pohádky, nejzajímavější, jaké jsem kdy slyšela nebo četla. Když jsem byla nemocná, přišla teta Adi a zase mi povídala pohádky a já úplně zapomněla na nemoc. Nesměla nikdy přestat. Kdykoliv chtěla skončit, tak dlouho jsme ji trápily – „Teto Adi, co se stalo potom... co bylo dál?“ – až pokračovala. Když teta Adi musela domů ke své matce, mé druhé babičce, která hrála tak krásně na piano, zůstala jsem s Grétou sama a opět jsem přihlížela, jak čte pohádkovou knížku. Po-

hádky v dětském časopise a v knížkách sice zdaleka nebyly tak krásné jako ty, které nám vyprávěla teta Adi, ale přece jenom to byly pohádky a já jsem je chtěla znát. Strávila jsem mnoho chvil soustředěným pozorováním knih, z nichž se Gréta učila číst. Dlouho jsem se dívala na jednotlivá písmena a chtěla jsem taky číst. Nevěděla jsem však, co znamenají.

Jedné noci se mi zdál opět tentýž sen, který se opakoval po mnoho nocí a trápil mě už tak často, že o něm věděla celá rodina: Utíkám, pádím ze všech sil po nějaké cestě a za mnou se žene lev – chce mě popadnout a sežrat. Běžím zoufale a bez dechu k malému domku na konci cesty. V otevřených dveřích stojí žena, která nevypadá tak jako moje nynější matka, avšak ve snu mou matkou je – a očekává mě s otevřenou náručí. Víím, že když k ní doběhnu, moc toho lva nade mnou skončí a budu zachráněna. Teď už je ale tak blízko, že cítím jeho horký dech v týle... jeho hřívá už se dotýká mého krku, brzy mne dostihne... uháním z posledních sil a pak najednou ucítím ránu, křičím z plného hrdla: „Maminko!“, a vtom k ní doběhnu a vyčerpaně jí padám do náruče. Jsem zachráněna, lev zmizí a já se probudím se strašným bušením srdce a třesu se strachem a hrůzou. Bez váhání vyskočím, přehodím si deku přes záda a utíkám tak jak jsem, v noční košili a bosa, do ložnice rodičů, kde rychle, rychle vlezu k matce do postele, pod její přikrývku. Ó, tato požehnaná vůně, klid, jistota, které mě zaplaví jako vlažná voda! Matka mne obejmě a ptá se: „Zase ten sen? – Zase lev?“

„Ano,“ odpovídám a v její přítomnosti se mé srdce rychle uklidní a klidně usnu...

Druhý den se probudím v matčině posteli. Už tady není, ale leží tu její noční košile a já do ní rychle strčím nos, abych vdechovala požehnanou vůni své matky. Otec leží vedle ve druhé posteli a čte noviny. Je tedy neděle, říkám si. Matka vejde a začne s otcem mluvit. Otec odloží noviny právě tam, kde ležím. Vezmu je a dívám se opět

pátravě na písmena – na ty černé, tajemné čáry na bílém papíře. Co jen znamenají?

„Tatínku,“ prosím, „pověz mi, co znamenají ta písmenka!“

„Podívej se,“ odpovídá otec, „to je M, to je A, tohle L a tohle É.“

„A tady to?“

„To,“ říká otec, „je I, tady N, pak Z, to je E, tohle R, toto Á, tohle T a tady Y.“ Dívám se na písmena a najednou se z mých očí odsune něco jako závoj a mně náhle proudí do hlavy světlo... světlo!! A otevře se mi význam písmen a vzrušeně a s nesmírnou radostí čtu.

„Tatínku, tatínku, je to tedy ‚malé inzeráty‘, že ano?“

Matka zůstane stát, pak jde ke mně, s radostným vzrušením mne obejmě a políbí:

„Vždyť ty umíš číst!“

Otec mi gratuluje jako dospělé, což mě trochu přivádí do rozpaků. Pak vběhne do ložnice Gréta a také má radost, že jsem se naučila číst. Brzy o tom mluví všichni v domě; v poledne přichází teta Adi, také o tom musí hned uslyšet. Ano! Umím číst, písmena už pro mě nejsou tajemstvím, dokážu se dívat do nich. Umím číst!

A tak začíná nové údobí. Čtu všechno, co se mi dostane do rukou. Chci *vědět, vědět, vědět!* Čtu všechno, co se dá číst. Pohádkové knížky, dětské časopisy, Grétiny učebnice, kalendáře, noviny, které leží na otcově psacím stole, sešit, který nějaký muž donesl naší služebné a ve kterém čtu o „líbání“ a „lásce“, o „tajných schůzkách“, nakonec o „zabíjení“, „vraždách“ a „mrtvolách“, a když pak žádám od matky vysvětlení těchto nesrozumitelných znepokojivých věcí, vytrhne mi sešit zoufale z ruky, křičí „Proboha, kdes to vzala?“, běží do kuchyně a zakazuje služebné, aby mi ještě někdy takové sešity dávala. Jaká škoda! – Tak dodnes nevím, co se stalo s krásnou hraběnkou, která byla v noci unesena temnou postavou a odvečena kamsi daleko na cválajícím koni...

A tak jsem se setkala s jedním smutným životním faktem. Kdykoliv mě něco z hloubi srdce zajímalo, mé matce se to nelíbilo. Pomalu ve mně zrál přesvědčení, že je mnohem lepší s dospělými o těchto zajímavých věcech vůbec nemluvit, protože se to vždycky obrátilo naruby. Jedinou výjimkou byly služební. Když jsem s nimi vzácně zůstala sama doma, vždycky jsem se jich vyptávala. Služebnictvo bylo nějak v mé moci – to jsem cítila; když mi něco řekli, neodvážili se to pak už vybreptat matce, protože by byli první, koho by za to pokárala.

MÍ RODIČE NEJSOU „MÝMI“ RODIČI

Bylo mi asi pět let, když otec jednou u oběda mluvil o „řediteli“. Vždy mě zajímalo všechno, o čem dospělí mluvili, a tak jsem se hned zeptala: „A kdo je to ten ředitel?“

„Ředitel je nejvyšší v kanceláři. Všichni ostatní musejí dělat, co on chce. Řídí celou kancelář.“

„Ty ho ale poslouchat nemusíš, vid? Není přece víc než ty, že ne?“

„Ale ano, prozatím ještě nejsem ředitelem, a tak musím dělat, co si přeje,“ odpověděl otec a dál mi vysvětloval, kdo je ředitel nebo šéf.

Ne! Nechtěla jsem věřit svým uším. Ředitel, který stojí nad otcem? Jak je to možné? Dosud bylo mým samozřejmým přesvědčením, že slovo „otec“ znamená „nejvyšší pán“ přes všechno. Nakládá volně se všemi lidmi v celé zemi, se všemi poklady říše; jeho slovo je zákonem, žádný člověk se neodváží mluvit proti němu, pouze „On“ je jediným, koho otec někdy prosí o radu, nebo s „ním“ prohovořuje záležitosti země – ale to je něco docela jiného! „On“ není tím, čemu říkáme „člověk“. Otec ale stojí nade všemi lidmi, jak by tedy mohl mít nějakého ředitele, který stojí nad ním?

Dívala jsem se na otce snad poprvé s největší pozorností. Jak jsem na něho tak důkladně hleděla a pozorovala ho, světlo mi náhle, že tento člověk, kterého jsem jinak velice milovala, vlastně není „můj otec“.

Od té doby, co jsem se probudila k vědomí v tomto prostředí, jsem si zvykla na to, že tu jsem, že tato krásná světlavá paní je mou matkou a tento velký, mocný černý muž mým otcem – ano, *zde* je otcem, ale *můj* otec to není! V *mém domově* jím není, pouze tady, kde nyní jsem!

Je mi v podstatě stejně cizí jako cizí krásná paní – matka; jen jsem si na oba pomalu zvykla. Jsou to příjemní lidé, milují mě, jsem pro ně důležitá, a v té době už jsem si je pomalu velice zamilovala. Ale nejsou mou matkou a mým otcem. „Otče“ a „matko“ jim říkám pouze ze zvyku.

Dosud jsem situaci důkladně nepromýšlela. Brala jsem všechno tak, jaké to bylo, protože jsem se mezi těmi lidmi cítila dobře. Dodávali mi jistotu, měli ze mě radost a všechno, co jsem dělala, považovali za nesmírně podivuhodné, rozkošné a roztomilé. Proč bych se tedy u nich neměla cítit dobře? Dokonce i s Grétou jsem si někdy mohla docela dobře hrát, když právě zapomněla, že stojí nade mnou, protože je „o tři roky starší“. Ano, to vše bylo dobré. Často přicházel také strýc Stefi, hrál velmi pěkně na piano a ukazoval mi mnoho zajímavých věcí. Dělal pro mne mýdlové bubliny, vyrobil svým kapesním nožem z ořechové skořápky malou řehtačku, pak mi udělal prásátko ze švestek a z párátek a jednou přinesl plechovou krabici plnou překrásných barev a k tomu štětec. Směla jsem malovat krásné pestré květiny do sešitu, který patřil jenom mně, nemusela jsem se dělit s Grétou!

Teta Adi byla rozkošná se svými četnými žerty a pohádkami. Babička – matka mé matky – byla tak mírná, tak jemná a vždy se na mne usmívala s takovou láskou, také ji jsem velmi milovala. Když se posadila k pianu, byl to pro mě svátek. Uchvacovala mne nebeskou hudbou a okouzleně jsem naslouchala. V tom jsem byla se svou milou, něžnou matkou zajedno: milovala hudbu nade vše stejně jako já. Druhá babička byla velice zajímavá dáma. Často mi vyprávěla o svých četných cestách do cizích zemí a několikrát mě vzala do národního muzea. Tam jsem viděla nádherné věci. Překrásné pestré motýly, kteří, jak říkala, žijí v jiné části naší Země – kupodivu jsem je dobře znala – pak několik ohromných vycpaných zvířat, kterých jsem se nejdřív velmi lekla, ale babička mě hned uklidnila.

Měla jsem také ráda, když celá rodina bývala velice překvapená a nadšená vším, co jsem dělala a co pro mne bylo samozřejmé, a když příbuzní hovořili o mých „talentech“. Když mi byly čtyři roky, ukázala mi matka, jak se „háčkuje“. Uháčkovala jsem sukénku pro svou panenku, která seděla stále na své židličce, protože jsem nevěděla, co si s ní počít. Byla bez života a mě přitahovalo pouze to, co žilo. Sukénka vzbudila v rodině takovou senzaci, že jsem se opravdu divila. Když matka umí uháčkovat tak krásné krajky, proč je tak obdivuhodné, že i já umím háčkovat? – Barevné květiny, které jsem malovala do sešitu, nadchly celou rodinu tak, že jsem od otce dostala kasičku v podobě prasátka, a kdykoliv jsem namalovala hezkou kytičku, hodil do prasátka stříbrný peníz. Ach, to všechno bylo tak příjemné...

Ale nyní přišlo to hrozné překvapení! Že otec má nadřízeného!

V tom okamžiku jsem si plně uvědomila, že jsem *zde*, v tomto prostředí a že tomu zde říkám „doma“, přestože tu doma nejsem. Zde nejsem ve *svém domově*! To bylo mým neotřesitelným přesvědčením.

Kdybych byla měla tenkrát své dnešní psychologické vědomosti a zkušenosti, byla bych ihned analyzovala, odkud jsem – dítě – mohla takový nápad mít. Ale byla jsem prostě ještě dítětem, které vše prožívá bezprostředně, a byla jsem pevně přesvědčená, že mě z mého domova odvlekli násilím. Přirozeně jsem nevěděla, odkud jsem přišla, protože jsem mezitím všechno zapomněla. Kdo mi to mohl vysvětlit? Pouze tito dva lidé, kteří mě nazývali svým dítětem. Věděla jsem však, že by mi na mé otázky zase dali jen takovou pravou „dospělou odpověď“, kterou bych nemohla pochopit. A konec téhle staré písničky by byl zase jen: „Počkej, až budeš velká.“ Ó, jak jsem to nenáviděla! Čekat, až budu velká? K čemu ještě ta doba temnoty, v nevědomosti? Chtěla jsem všechno vědět teď a ne „jednou“.

Tak jsem nad touto otázkou dumala, až nastal večer a musela jsem jít spát. Matka přišla k mé posteli, posadila se ke mně a zeptala se: „Proč jsi tak tichá, proč sis zase nehrála s panenkou, ale chodila po bytě a o něčem přemýšlela? Co je s tebou, pěkně mi to pověz. Mně můžeš říct všechno, jen se hezky zeptej.“

Ó, teď jsem ji milovala z celého srdce, s plnou důvěrou. Byla něžná, milá a krásná. Často jsem zjišťovala, že se mě zastala, když mě někdo káral; mohla jsem k ní vždycky přiběhnout; u ní jsem nacházela jisté útočiště. Teď jsme spolu byly tak důvěrné a věřila jsem, že se s ní mohu o všem poradit. Objala jsem ji kolem krku a zeptala se. „Maminko, odkud jste mne přinesli, odkud jsem přišla sem k vám?“

V jejích očích jsem zahlédla nejdříve malé překvapení, dokonce se trochu polekala, ale pak se láskyplně usmála a řekla: „Je velké jezero, ve kterém plavou všechny malé děti; když se pak dva lidé mají rádi, a modlí se k Bohu, aby dostali děťátko, Bůh dovolí, aby jeho sluha, velký čáp, doletěl k jezeru a vylovil děťátko, které Bůh pro ty dva lidi zvolil, vzal je na záda a letěl s ním k těm dvěma lidem. Pak vezme děťátko do zobáku a položí je vedle ženy. Tak dostane děťátko pozemské rodiče a stane se z něho pozemské dítě.“

Nejdříve jsem napjatě poslouchala, ale pak jsem přesně věděla, že „vypráví“ něco takového jako teta Adi ve svých pohádkách. Ne! To není pravda! Nechce mi říci pravdu: *jak* a *kde* mě spolu s otcem našli. Byla jsem zklamaná a pátravě jsem se jí zadívala do očí. Domlouvala mi, abych hezky odříkala modlitbu, kterou vždy předříkávala, a pak mi popřála dobrou noc a odešla. Zůstala jsem sama.

Od té doby jsem si stále více uvědomovala, že otec a matka nejsou mými pravými rodiči a že tato země není mým domovem. Věděla jsem, že mě matka nezná, věděla jsem, že mě nevidí. Byla jsem a zůstala pro ni cizí a všich-

ni ti lidé z mého okolí se mi také zdáli naprosto cizí. Nerozuměli jsme si. Když jsem mluvila s matkou o věcech, které byly pro mne samozřejmé, často se tak divila a byla tak překvapená, že běžela k otci a řekla mu, jaké podivné věci říkám. Otec byl také překvapený. Viděla jsem, že ty věci jsou pro oba něco nového, naprosto cizího a později také opakovali mé poznámky celému příbuzenstvu, a pak se mi všichni smáli. „Jaké zvláštní dítě!“ slyšela jsem stále znovu. Sama jsem se však vůbec nepovažovala za zvláštní; naopak, lidé kolem mě se zdáli zvláštní a cítila jsem se mezi nimi docela cizí, přestože jsem je milovala. Všechno se mi zdálo příliš malé a omezené a bezbarvé. Hluboko ve svém podvědomí jsem měla přesvědčení, že *dokonale* mi může rozumět jen „On“, a byla bych ráda žila v mnohem větších místnostech, mnohem volněji a mezi lidmi, kteří by se mi alespoň trochu podobali.

Tento pocit, že jsem cizí a sama, mě už nikdy v životě neopustil, naopak se stal stále uvědomělejším. Pokusila jsem se najít nějaký kontakt, ale marně. Matka krásně hovořila o sourozenecké lásce. „Je krásné mít sestru, se kterou se můžeme o všem poradit a mít k ní plnou důvěru,“ říkávala. Rozhodla jsem se, že s Grétou takový vztah vytvořím. Ona se mi však nesvěřovala, dívala se na mě spatra, protože byla „o tři roky starší“, a když jsem jí pověděla něco důvěrného, ihned běžela k matce a mé malé tajemství jí vyradila. Tak zůstalo mé úsilí o navázání sourozeneckého vztahu jednostranné. Nakonec jsem se veškerého dalšího úsilí vzdala a žily jsme vedle sebe jako dvě bytosti, které se sešly z různých světů. Všichni mi byli cizí... cizí... všichni.

Čas letěl mílovými kroky, bylo mi šest a jednoho krásného dne mě matka dovedla do školy. Dostala jsem se mezi děti a pocit, že jsem sama a cizí, ještě zesílil. V mé rodině mě všichni milovali a já je milovala také. Nade vším panovala láska, vše ostatní následovalo až potom. Proto jsem se také v tomto prostředí cítila dobře. Ale

školní děti mi byly docela cizí. Mezi sebou sirozněly moc dobře, ale já jsem mezi nimi byla jako hříčka přírody. Stále se mi divily a já jim. Vysmívaly se mi – a to mě bolelo. Mluvily stále o tom, co všechno mají, co vlastní, a ukazovaly si navzájem nejrůznější věci – pera, tužky nebo gumy – a všechny chtěly mít a ukazovat to, co ostatní neměly. Mě to strašně nudilo a zdálo se mi to směšné. Mě zajímaly knihy, pohádky, hudba, muzea. Děti na mne hleděly udiveně, když jsem jim o těchto věcech vyprávěla a kladly mi velmi zvláštní otázky. Hrály si s panenkami, s míčem, obručí, já jsem si hrála se skleněným hranolem, který ukazoval nádherné barvy, s magnetem, který mi přinesl strýc Toni, druhý bratr mé matky. To bylo tak tajuplné! Magnet k sobě přitáhl všechny maminčiny špendlíky, pak se zmagnetizovaly i nůžky a matka musela mít špendlíky daleko od nich, jinak je k sobě všechny přitáhly... Ano, chtěla jsem vědět, jaká síla je skryta v magnetu, a nakonec jsem usoudila, že magnet jistě miluje špendlíky a jehly stejně jako matka miluje nás děti a my zase matku a že já jí skáču kolem krku stejně jako špendlíky na magnet! To se mi zdálo ohromně zajímavé a nádherné! Ale děti se mi vysmívaly. Byla jsem sama... sama.

V zimě jsem začala chodit na hodiny hry na piano. Když jsem hrála různé klavírní skladby, měla jsem pocit, že v hudbě vězí stejné obrazce, jaké mi vystřihoval strýc Toni z tvrdého papíru. Říkal jim „geometrické obrazce“. Hrála jsem klavírní skladbu, z níž se vymrštily samé malé kostičky. Pak tu byla jiná hudební skladba, která byla všude špičatá a na těch špičkách vyskakovaly malé kuličky. Když jsem se procházela s matkou v městském lesíku, obdivovala jsem velký vodotrysk, protože jsem v hlavním vodním paprsku viděla tančící, točící se, poskakující víly a skřítky. A viděla jsem, že tanec vody ve vodotrysku *je také hudbou*. Neslyšela jsem ji ušima, ne, *viděla* jsem ji. A věděla jsem, že to je hudba. Pro mě to všechno bylo přirozené, ale děti ve škole se mi posmívaly, když jsem

o tom hovořila, a řekly, že jsem „hloupá“. Nevěděla jsem proč. Když jsem však poprvé uslyšela hrát v hudební škole jiné děti, ztuhla jsem úžasem. Jakže? – Copak neslyší, že zraňují geometrické vzorce, ukryté v hudbě? – Učitelka říkala: „Nehrají v rytmu.“ Jako by jejich srdce netlouklo v rytmu. Neslyšely, že hrají falešně? Hu! To bylo hrozné, když sáhly vedle – chtěla jsem vždycky vykřiknout, bolelo to – a ony si toho nevšimly! Zvědavě jsem se dívala na tyhle děti a myslela si: „Nemají uši? Jak je to možné? Jsou ostatní děti jiné než já?“ Myslela jsem, že každé dítě a každý člověk vidí a slyší stejně jako já. Pomalu jsem se však dovídala, že většina dětí a lidí má úplně jiné oči a uši a že se na mě proto dívají jako na rozmar přírody.

A byla jsem sama – stále více sama.

VÝCHOD SLUNCE JE DOCELA JINÝ

Na jaře jsem byla velice bledá a u stolu jsem prožívala stálá muka: ani ta nejlepší jídla mi nechutnala. Matka mě přemlouvala, abych jedla. Ale když jsem nemohla? – Polévkou jsem se zabývala jen v tom smyslu, že jsem z mastných ok, která plavala na masovém vývaru, dělala lžící velký kruh. Nejdříve jsem spojila dvě docela malá oka, pak ještě další k tomu a ještě jedno, až jsem měla na polévce jeden veliký mastný kruh. Rodiče však mou horlivost neocenili a otec mě několikrát poslal od stolu, protože jsem neposlušná a hraju si s oky, místo abych jedla, a také proto, že jsem nechtěla jíst mrkev a špenát. Když ale viděl, že se mě trest vůbec nedotýká, ale že jsem se v dětském pokoji ihned ponořila do svých milých knih, rozhodl se, na radu lékaře, že léto strávím s celou rodinou u moře. Ihned po našich jarních zkouškách jsme odjeli.

Cestovali jsme v noci; matka připravila pro nás děti z dek pohodlná lůžka na spaní. Usnula jsem, ale nezvyklé prostředí mě probudilo už před svítáním. Otec a Gréta ještě spali, ale matka byla vzhůru. Požádala jsem ji, abych směla sedět u okna. Tolikrát jsem už slyšela o kráse východu slunce, že jsem chtěla využít příležitosti a uvidět ho na vlastní oči.

Seděla jsem u okna a dívala se ven. Obloha byla ještě úplně temná, ale právě se začínala rozjasňovat; trochu po trošce se měnila v monotónně šedou, pomalu se prosvětovala a já viděla, jak náš vlak uhání měnící se krajinou, viděla jsem domy, lidi na polích, stromy a všechno ostatní – ale slunce tu stále ještě nebylo! Jak může být světlo, když slunce ještě nevyšlo? To pro mě bylo velkým překvapením, ale přece to tak bylo! Potom, když už bylo skoro

denní světlo, objevilo se slunce na obzoru... Konečně prorazilo a s ním krásná purpurová červeň, na kterou jsem dosud marně čekala. Ale tato barva byla mnohem bledší – jako zředěná – jiná, než jsem očekávala. Jaké zklamání! Takovýhle východ slunce přece není!

Mezitím se v kupé všichni probudili a otec se zeptal: „Jak se ti líbil východ slunce? Viděla jsi ho poprvé v životě. Je to nádherné, že ano?“ a s úsměvem se na mne podíval.

„Ne, tatínku,“ odpověděla jsem zklamaně a zlostně. „Vůbec to nebylo krásné! Východ slunce by neměl být takový! Bylo to nudné, trvalo to moc dlouho a všechno bylo pokažené, protože nebe bylo světlé už mnohem dříve – světlé, ale jak ošklivé a bezbarvé – ještě předtím, než se slunce konečně objevilo. Ne! Vůbec to nebylo pěkné! Východ slunce je docela jiný!“ A dívala jsem se jinam, zlostně a nespokojeně.

Otec mě poslouchal, jako tak často, trpělivě a velmi pozorně. V jeho žhnoucích černých očích jsem spatřila zájem a dobře známý, trochu výsměšně udivený, ale přesto laskavý výraz: „Ale neříkej! Východ slunce má být jiný? Nejsi s ním spokojená? To je ale opravdu pěkné, že ty, malý špunte, jsi nespokojená s přírodními ději a chceš přírodě předpisovat, jak má vycházet slunce. Odkud můžeš vědět, jaký má východ slunce být, když jsi ho dosud nikdy neviděla? No tak, pověz mi to!“ Díval se na mě a čekal na odpověď. Podívala jsem se na něho a řekla: „Nevím, odkud to vím, a nevím, kde jsem už východ slunce zažila, ale vím, že takovýhle to být nemá. Slunce má vystoupit na úplně tmavém nebi, a pak se má najednou, docela najednou všechno rozzářit... ne takhle bledě, nudně, šedě... ale všechno má být rudé, purpurově rudé, celé nebe a všechno na zemi má být rudě zalité. Musí to být mnohem, mnohem krásnější, překvapivější a vznešenější. Víм to... *vzpomínám si!*“

„Hm,“ řekl otec, „tak ty si vzpomínáš?“ A usmíval se

láskyplně posměšně. „Tvá fantazie pracuje velmi živě.“ Pak vzal šálek kávy, který mu matka podávala, a znovu se na mě obrátil. „Je mi opravdu velice líto, že jsi s východem slunce nebyla spokojena – přitom je dnes zcela jasné počasí a vůbec nemohl být krásnější a barevnější. Ale nemůžu ti pomoci. Nic pro tebe nemůžu udělat.“

Neodpověděla jsem. Zlobila jsem se – nejen kvůli svému zklamání s východem slunce, ale také proto, že otec – protože jsem úplně přesně věděla, že si vzpomínám, ano! Vzpomněla jsem si! – řekl, že „moje fantazie živě pracuje“. Fantazie je něco docela jiného. Když si něco vymyslím, pak je to fantazie. Ale východ slunce, ten pravý, jaký má být, ten jsem si nevymyslela! To ve mně žilo hluboce vryto, silněji, než jsem si například pamatovala na všechny a na všechno, co se skutečně přihodilo. Zlobila jsem se, a jak! Jako vždycky, když jsem musela bezmocně přihlížet tomu, jak něco, co vím zcela jistě, nemůžu dokázat. Zírala jsem vzdorovitě před sebe, až se najednou všichni lidé začali tláčit na chodbičku a otec na nás rychle zavolal: „Moře, děti, pojďte rychle, je tu moře!

Vrhly jsme se k oknu na chodbě a tady, hluboko dole bylo moře – Ó, mé vroucně milované moře!“

Vlak uháněl vysoko nahoře na úbočí hory a dole se rozkládalo obrovské moře. Cítila jsem veliké vzrušení a štěstí, neboť jsem věděla přesně, že moře znám – že je *nevidím poprvé*. Považovala jsem to prostě za samozřejmé a vůbec jsem nemyslela na to, jak je tenhle můj pocit možný. Dívala jsem se dolů beze slova a v srdci mi zpíval radostný hlas: „Ó, ty mé nádherné, nádherné moře, mé milé, věčně stejné, vše chápající, vše spoluprožívající a vše přežívající moře! Ó, můj drahý příteli, ty, který jsi mi tak často naslouchal, chápal mé bolesti, strasti i radosti... naslouchal s takovým pochopením... a pozvedal a utěšoval mne svou nekonečností a věčností... tvá povznášející útěcha překonává vše lidské! Jsi zde – jsi opět zde – jsi stále zde, nezměnné a já se mohu opět dívat

do tvých hloubek, naslouchat tvým vlnám, jak vyprávějí o věčnosti...”

Otec se dotkl mého ramene a zeptal se: „Jak se ti líbí moře? S ním jsi spokojená, nebo by i moře mělo být nějak jiné?”

„Ne, tatínku,“ odpověděla jsem, „moře je takové, jaké má být... ale břeh? Proč je tu všude břeh? Moře má být nekonečné, člověk nemá vidět žádné další břehy!”

„Ano,“ odpověděl otec, „to uvidíš, až přijedeme dolů. Právě pod námi je velký záliv, a proto to vypadá, jako by moře mělo na každé straně břeh. Ale dole je už bez břehů, je vidět pouze otevřené moře.”

To mě uklidnilo. Nádherný pohled mě nadchl; moje sestra byla stejně nadšená, takže jsme konečně našly něco, v čem jsme si mohly plně rozumět. Měla z moře stejný požitek jako já, a když jsme později hledaly mezi skalami mušle a raky, byly jsme v každém ohledu nejlepšími přítelkyněmi.

Všichni jsme byli v tomto lázeňském místě velmi šťastni. Otec byl veselý, a to i na nás působilo velice povzbudivě. Matka zářila, protože mohla být pohromadě s otcem po celý den.

Jednoho dne jsme šli do malého kostelíku, který stál v krásné zahradě obklopen cypřiši. Matka klečela a dlouho se zbožně modlila. Otec stál vedle ní a byl vážný. Gréta rovněž klečela a modlila se. Chtěla jsem být také zbožná, ale nepodařilo se mi to. Neklekla jsem si, protože jsem po tom nijak netoužila. *Nikdy jsem nechtěla pokleknout před viditelnými tvary!* Pokleknout jen proto, že to ostatní dělají také? Ne, to ne! Jen proto, abych byla způsobná? Ne! To Bůh nepotřebuje; Bůh vidí, že by to nebylo upřímné. Ne, neklečela jsem a pozorovala ostatní lidi, jak se modlí.

Po nějaké době, když jsem se už velmi nudila, se otec dotkl matčina ramene. Vstala a všichni jsme odešli. Venku se celá krajina koupala ve slunci. Vesele jsem poska-

kovala a cítila Boha ve sluneční záři mnohem blíž než ve studeném kostele!

Večer, když se matka se mnou modlila, zeptala jsem se jí: „Maminko, proč ses v kostele tak zbožně modlila?“

„Modlila jsem se, aby – když nám Bůh chce opět poslat dítě – to byl bratříček.“

Mlčela jsem. Bratříček? Snad v něm najdu dobrého přítele? Výborně! To by bylo pěkné. Pak chápu, že matka poklekla a modlila se tak pohrouženě. Kvůli dítěti... to mělo smysl!

V zimě jsem se jedné noci probudila. Z ložnice rodičů jsem slyšela zvláštní zvuky. Byl to křik novorozeněte. V příštím okamžiku se probudila i Gréta a vešel otec, úplně oblečený a zeptal se: „Jste vzhůru?“

„Ano, tatínku,“ odpověděly jsme.

„Stalo se něco velmi radostného. Bůh vám poslal bratříčka!“

Ach! To bylo velmi vzrušující, chtěla jsem se na bratra ihned podívat, ale otec řekl, že mám trpělivě počkat až do rána, pak že mi ho ukážou. Otec byl velice zvláštní. Něžně a měkce se usmíval, hovořil slavnostně tiše a vroucně, neodvážila jsem se mu odporovat.

Ráno k nám do pokoje přišla babička z matčiny strany, pomohla nám s oblékáním a šly jsme do ložnice rodičů. Tam ležela matka a v její náruči na polštáři dítě s černými vlásy. Pozorně jsem se na ně podívala a všimla si, že na jeho malých ouškách jsou dlouhé, velmi jemné chomáčky vlasů jako u malé opičky. Jelikož jsem byla čerstvě umytá, směla jsem pohladit jeho pěstičku. Všichni se na mne podívali a všichni byli tak slavnostní... tak tiší...

Od té doby jsme byly v rodině tři děti, ale já jsem zůstala ještě více sama.

CHCI PRYČ

V těchto dnech jsem poznala sestru svého otce, tetu Rafaelu. Bydlela se svým mužem, strýcem Ferdinandem, v jiném městě. Teď přišli, aby navštívili novorozené dítě. Velmi na mě zapůsobila a obdivovala jsem tuto výjimečnou, královsky krásnou ženu. Byla vysoká jako otec, měla postavu řecké bohyně, k tomu klasicky krásný, ušlechtilý, vždy nehybný, zářivě světlý obličej, korunovaný vlasy černými jako ebenové dřevo. Oči měla také tak žhnoucí jako otec. Její pohyby byly majestátní, důstojné, a přece plné šarmu. Byla ztělesněním všeho, čemu se říká krása a vznešenost. Milovala jsem ji od první chvíle a ona mě milovala také a často mě brala s sebou na nákupy.

Její muž byl velmi moudrý, milý člověk. Rozuměli jsme si od začátku. Měla jsem radost, když jsem slyšela, že v létě pojedeme do lázeňského místa v horách, jet kousíček od města, kde žili strýc Ferdinand a teta Rafaela se svými dětmi.

Léto bylo krásné, často jsem směla s otcem a strýcem Ferdinandem chodit pěšky po horách. Ó, jak krásné byly ty lesy, horské louky a jak nádherné bylo vystoupit na vrchol nějaké hory a dívat se shora dolů na celou krajinu, na město a vesnice s jejich malými domky. Ano, tady nahoře jsem byla šťastná! Ale dole v rodinném kruhu o to méně. Gréta byla docela jiná než já a matka se zaměstnávala bratříčkem. Už se mnou nedělala ruční práce, neměla čas odpovídat na mé věčné otázky. Pocit samoty se stupňoval do takové míry, že jsem se postupně stranila ostatních a nechtěla jsem se ničeho účastnit. Matka však byla toho názoru, že jsem prostě neposlušná.

Jednoho večera, když jsme měly jít spát, mi vyčetla, že

jsem přišla tak pozdě ze zahrady a nechci jít do postele. Zesmutněla jsem a neodpověděla. Když mě však matka dál hubovala a nazvala mě neposlušným dítětem, rozzlobila jsem se a prohlásila: „Vidím, že mě vůbec nemáte rádi. Bude nejlepší, když od vás navždycky odejdu.“

Matka rozzlobeně odpověděla: „Jen si jdi, kam chceš.“

Vyběhla jsem z domu, po schodech dolů, proběhla jsem velkou zahradou, pak ven na širokou lesní cestu a šla v úplné tmě rovnou nahoru. Na téhle hoře jsem byla s otcem a strýcem Ferdinandem předešlého dne a dost vysoko ve svahu jsme viděli velikou jeskyni, které se říkalo „loupežnickova jeskyně“. Tam jsem chtěla přenocovat a přemýšlet, co budu dělat dál. Ve tmě jsem ale pěšinu neviděla, prodírala jsem se křovím, větvemi a listím rovnou směrem k loupežnické jeskyni. Náhle jsem uslyšela z dálky matčin hlas. Volala mě jménem. Na okamžik jsem zůstala stát, ale pak jsem se dál prodírala křovím. Matka mě opakovaně volala; pak jsem slyšela, jak běží za mnou. Asi mě v tom křoví slyšela. Dostihla mne, chytla za ramena a velmi rozčilená se zeptala: „Nebojíš se, že tě kousne pes? Zbláznila ses docela?“

Neodpověděla jsem. Proč bych se zajímala o psy? Však bych se jim ubránila, ale chtěla jsem pryč! Pryč do svého vlastního domova, kde jsem byla skutečně doma – pryč od těchto cizích lidí, z tohoto cizího prostředí, kde mi nikdo nerozuměl. Byli dobří, plní lásky, chtěli pro mě to nejlepší, ale byli cizí, byli jiní než já a jiní než lidé tam, kde jsem byla doma.

Šly jsme domů mlčky a já očekávala, že budu přísně potrestána. Ale k mému velkému překvapení otec ani matka neřekli jediné slovo. Když jsme vstoupily do pokoje, podíval se na mě otec trochu zvědavě, trochu pobaveně. Jediným trestem bylo, že mi matka nedala dobrou noc, když mě uložila do postele.

Druhého dne se rodiče chovali, jako by se nic nestalo. Ale viděla jsem velmi dobře, že matka byla mým krko-

lomným kouskem velmi polekaná, ale otec respektoval a uznával mou odvalu. V jeho očích jsem vyrostla. Necítila jsem se však ani smělá, ani odvážná. Byla jsem prostě taková, jaká jsem byla.

A Gréta, vždy poslušná, vždy způsobná, vždy dobře vychovaná, se na mě dívala jako na zločince a klopila oči, když jsem se na ni podívala. Pohrdala jsem jí z plného srdce pro její zbabělou poslušnost!

Příští zimu už jsem nechodila do školy, protože jsem byla stále velmi bledá a jen těžko jsem ráno vstávala. Učitel přišel k nám domů a chtěl mi vtlouct do hlavy nejružnější věci... věci, které mě strašně nudily. Zeměpis!

Proč se mám učit něco o zemích, které neznám? Budu-li je chtít poznat, až budu velká, pojedu tam, a pak už se nebudu muset nic učit. Ale dokud je neznám, proč mi chce někdo vtoukat do hlavy, jak tyhle země vypadají a co v nich je? A tak zatímco učitel mluvil o Paraguayi, Nikaragui a Venezuele, naslouchala jsem, jak syčí plyn v lampě. Když se svou přednáškou o Jižní Americe skončil, zeptala jsem se ho, zda také slyší sykot lampy. Odpověděl velmi laskavě, že nyní nemám poslouchat lampu, nýbrž jeho.

„Ale lampa je mnohem zajímavější, strýčku učiteli,“ řekla jsem.

Potom šel k matce a dlouho hovořili o zvláštním dítěti, které se víc zajímá o to, proč syčí lampa, než o zeměpis. Když učitel odešel, musela jsem přetrpět dlouhý „vážný“ hovor s matkou. Chtěla mi objasnit, proč se musím učit.

„Dobře, dobře, budu se učit, ale chci se učit jiné věci, ne to, co chcete vy,“ namítala jsem. Matka ale nepovolila a řekla, že musím složit zkoušky ve škole a že se musím učit to, co škola předepisuje. Snažila jsem se jí vysvětlit, že se mi to zdá nezajímavé, matka mi chtěla objasnit, že se přesto musím učit; prostě jsme si nerozuměly a měla jsem všeho dost. Chtěla jsem pryč! – Chtěla jsem znát pravdu, chtěla jsem se vrátit ke svým pravým rodičům,

chtěla jsem žít ve svém národě, kde se nemusím učit takové věci, kde mohu dělat, co chci, kde bych směla hrát i něco jiného než jen nudné prstoklady, kde bych měla svobodu – jedním slovem, kde bych byla doma.

Pomalů se stávalo zvykem, že jsem sedávala v tmavé koupelně na židli, nohy mi visely dolů a v tom pološeru jsem dumala, co mám dělat. Chtěla jsem odtud pryč... domů... do svého pravého domova! Neodvážila jsem se to matce říct, protože jsem věděla, že by se na mě velmi zlobila, a tak jsem usoudila, že by bylo nejlepší, kdybych jí své rozhodnutí vysvětlila v dopise a ten bych jí pak při vhodné příležitosti předala.

Matka byla bratříčkem velmi zaměstnána. Byla nadšenou matkou, nikdy by své děti nesvěřila do cizích rukou. Kojila, koupala, a opatrovala všechny své děti sama. Tak jsem měla dost příležitostí, abych svůj dopis napsala v klidu v dětském pokoji. Psala jsem velmi zdvořile a zcela jednoduše, že vím velmi dobře, že nejsem jejím vlastním dítětem, že otec a ona nejsou mými skutečnými rodiči, že mě asi někde našli a přivedli sem – čehož pravděpodobně už litují, protože mě nemohou mít rádi, a proto chci, aby mě urychleně vrátili tam, kde mě objevili. Vysvětlila jsem jí, jak jsem tu strašně nešťastná a že tu za žádnou cenu nechci déle zůstat. I pro ni by bylo nejlepší, kdyby se o mě už nemusela starat. Na konec dopisu jsem napsala „ruku líbám“ a své jméno a dopis byl hotový. Neodvážila jsem se ho však předat. A tak jsem čekala na vhodnou příležitost.

Jednoho krásného odpoledne navštívilo mou matku několik přítelkyň a příbuzných. Vesele se spolu bavily, obdivovaly nás, starší děti a nový malý přírůstek – měly jsme na sobě své nejkrásnější šaty –, pak šly do jídelny, kde bylo prostřeno a očekávala je káva a koláč. Matka byla v tomto kruhu dam skutečně roztomilá, jak tam seděla, jako obvykle na konci stolu. Byla zářivě krásná, veselá, plná míru a já jsem usoudila, že teď konečně při-

šla příležitost, abych předala svůj dopis. Nyní se jistě nerozzlobí. Počkala jsem, až všechny vypijí kávu, pak jsem se připlížila za matčinu židli, a právě když si vyměňovala několik slov se sousedkou, vpašovala jsem jí dopis do klína. Matka mě zpozorovala, už když jsem se vplížila do pokoje, neměla ráda, když jsme my děti byly mezi dospělými. Musely jsme zůstat v dětském pokoji a směly jsme vyjít, jen když nás někdo zavolal. Jak ale byla zaměstnána svými hosty, nemohla se mě hned zeptat, co chci. Když jsem jí vsunula dopis na klín, podívala se na mě široce otevřenýma očima, strčila papír do kapsy a mluvila dál se svými hosty, jako by se nic nestalo. Byla jsem spokojená, že jsem se tak dobře chopila příležitosti!

Ale večer, když už byl otec doma a hosté byli pryč, propukla bouře. Na to jsem nebyla připravená! Matka byla opravdu vylekaná a neobyčejně rozčilená. Podala otci můj dopis a řekla, hluboce otřesena: „To dítě se docela zbláznilo; podívej se, co mi napsala.“ Mně potom řekla velmi rozzlobeně: „Jen počkej, mladá dámo, když ti nejsme dost dobrými rodiči, můžeme být jiní, pak budeš mít hned jiné rodiče. Ale budeš toho litovat!“

Otec četl dopis s velkým zájmem a zpozorovala jsem, že jej považuje za velmi zábavný. Bývalo obvyklé, že se dal jen těžko vyvést z rovnováhy a nyní nebral můj dopis vůbec tragicky. Zvědavě se na mě podíval a řekl: „Jak to myslíš, že se chceš vrátit ke svým pravým rodičům – co? Kdo myslíš, že jsou tví praví rodiče? Jsi hloupoučká holčička!“ A tím byla pro něho záležitost vyřízena.

Matka však byla velmi rozrušená a s babičkou, tetou Adi a strýcem Stefim hovořila o mém dopise mnoho dní, dokonce jej ukázala nejlepšímu příteli mého otce, který byl současně naším rodinným lékařem. Byl to velmi vážný a přemýšlivý muž, vysoce vzdělaný, který byl naším rádcem ve všech tělesných i duševních záležitostech. Matka byla mým postojem velmi roztrpčena a řekla mu, že – jak jistě ví – celá rodina dělá vše, aby mě učinila

šťastnou, a že jsem nevděčné dítě, když přesto pomýšlím na odchod.

„A kam, řekni mi to, ty bláznivé dítě, kam chceš jít?“ tázala se znovu a znovu. Ano, to jsem sama nevěděla a odpověď na tuto otázku jsem čekala právě od nich! Já jsem chtěla vědět, odkud mě přivedli! Strýček doktor se na mne pátravě díval svýma klidnýma moudrýma očima a pak se mě se mě zcela vážně, jako dospělého, zeptal: „Jak jsi to myslela, dítě, řekni mi zcela upřímně, pověz mi to!“

Nemohla jsem a nechtěla jsem už o tom mluvit. Chtěla jsem jen zpátky, zpátky tam, odkud jsem přišla, odkud mě přivedli. Kde jsem byla doma, kde bych zase byla mezi *lidmi mně podobnými*.

Uznala jsem, že nyní nemůžu svého cíle dosáhnout. Musím tu zůstat. Pochopila jsem, že tito lidé vědí o mém původu stejně málo jako já sama nebo ještě méně. Nemohla jsem tedy od nich očekávat rozluštění hádanky. Svými otázkami jsem se jich dotkla a vylekala jsem je. Viděla jsem, že můj dopis matku hluboce urazil, a to jsem nechtěla!

Vrátila jsem se do dětského pokoje, a když jsem tam našla Grétu se sklopenýma očima – neodvážila se na tak podlé dítě podívat – cítila jsem se jako zločinec. Ne – ta záležitost je zcela beznadějná! Víckrát jsem o tom nemluvila. Rodina postupně na celou věc zapomněla a na mou duši pozvolna klesal stále hustší závoj. Nechtěla jsem už myslet na svůj pravý domov, neboť se zdálo nemožné, abych se o tom něco bližšího dověděla.

V té době se také stalo – šlo mi tenkrát na sedmý rok – že otec jednou u stolu mluvil o tom, že člověk je „korunou stvoření“.

„Jak to myslíš, tatínku?“ zeptala jsem se.

„Tak,“ vysvětloval otec, „že nejdokonalejší bytostí na Zemi je člověk. Nic vyššího neexistuje.“

Ztuhla jsem údivem. Jak, myslela jsem, otec, který má

tak výbornou hlavu, který ví vždycky všechno a při rozhovorech má vždy pravdu – neví nic o tom, že nad lidmi ještě stojí... jak je mám vlastně nazvat?... obři nebo velikáni – ne velikostí těla, ale věděním a mocí ční vysoko nad lidskými bytostmi, řídí nás svými vyzařovanými silami a pomáhají nám na cestě našeho vývoje?

Podívala jsem se na otce, jestli snad o těchto bytostech jen nechce mluvit, nebo jestli o nich skutečně nic neví. – Pozorovala jsem jeho obličej, ale viděla jsem, že o člověku jako o koruně přírody mluvil s plným přesvědčením. Neodvážila jsem se dál vyptávat, protože ve mně bylo hluboce vryto, že „On“ nemá rád, když mluvím s nevědomými lidmi o tajných věcech. Je nutno umět mlčet.

Náhle jsem sebou trhla: ON – Kdo je ten, o němž se samozřejmě domnívám, že existuje, že je stále se mnou, že mi stále pomáhá? Kdo je ten „On“, ke kterému vzhlížím tak pokorně, a přece s takovou důvěrou? Kterého bez váhání uznávám jako stojícího nade mnou, na kterého myslím jako na útočiště, když se cítím sama nebo nepochopená, o kterém vím, že mě přijímá s bezpodmínečnou láskou a pochopením, nikdy mě neodsuzuje, ale vždy mě nejdříve vyslechne, vždy mě bere vážně, pomáhá mi a nikdy... nikdy... *nikdy* mne neopustí? *Kdo a kde* je ON?

A když jsem hledala odpověď na tuto otázku, vynořily se náhle před mým duševním zrakem zcela tmavomodré, všemilující, vševědoucí, všemohoucí oči, oči tak bezedné a hluboké jako nebeská klenba... Chci vykřiknout jeho jméno... ale písmena jsou pohřbena příliš hluboko v mé vzpomínce, mé myšlení není dostatečně jasné, abych je vyzvedla ze svého já na povrch – pak jsem si najednou všimla, že sedím u rodinného stolu, matka na jeho konci drží malého bratříčka a po lžičkách mu dává krupičnou kaši do otevřené pusinky... a moje vize mizí.

Celé odpoledne sedím u svého psacího stolečku a nutím svůj rozum, aby vyzvedl z nevědomé části mého já

vzpomínky – které tu jsou a které jen nemohu uchopit. Někdy se objevují rozmazané, mlhavé obrazy, chci je popadnout – ale ihned zase mizí... Jedno se mi však ujasnilo: Od té doby, co jsem nabyla vědomí na této Zemi, nosím v sobě obraz někoho, koho ve svém nitru nazývám jednoduše a zcela samozřejmě On.

TOUŽÍM PO JEDNOTĚ

Jednoho dne dostala matka pozvání od sestřenice, která se s manželem a se syny nastěhovala do města. Rodina nás přivítala, oba chlapci si nás prohlíželi, my dvě dívky jsme si prohlížely je, beze slov, až nás teta poslala do dětského pokoje.

Náhle jsme se ocitly v království chlapců. Byl tu vláček jedoucí po kolejích, tiskárnička a laterna magika. Všechno na mne udělalo hluboký dojem, ale nejvíc mě vzrušilo, že chlapci měli mnoho, mnoho knih. Všechny knihy Julese Verna! Výborně jsme se bavili a bylo už pozdě večer, když jsme šli domů. Obě rodiny spolu dobře vycházely a od té doby jsme se scházeli každý týden. Tato odpoledne byla příjemná a veselá a chlapci byli dobře vychovaní a šťastní.

Jak jsem to jednou četla v nějaké knize, hledala jsem stále „věčnou jednotu v přátelství“, ale moje spolužačky se mi vysmívaly a o takové „hlouposti“ se nezajímalý. Nyní jsem však oběma chlapcům navrhla, abychom uzavřeli „věčné přátelství“. Považovali to za báječný nápad. Ale mladší, který měl silnou vůli a inklinoval k vůdcovství, řekl: „Nejdřív musí každý ukázat svůj podpis.“ Museli jsme tedy všichni čtyři napsat své jméno na kus papíru. Chlapci a Gréta napsali svá jména s obrovskými a bujnými ozdobenými počátečními písmeny, ostatní písmenka co nejméně čitelná a ukončili svůj podpis dlouhými kudrlinkami. Považovala jsem tyto ozdoby za zbytečné a napsala jsem své jméno jednoduše, dobře čitelnými písmeny. Mladší chlapec se na podpisy podíval, a pak s hlubokým opovržením řekl: „Cože? Chceš uzavřít věčné přátelství, chceš se stát členem přátelského svazku, a nemáš pořád-

ný podpis? Tak to ne. K našemu přátelskému svazku se nemůžeš připojit, dokud se nebudeš umět podepsat.“ A tím ti tři uzavřeli „věčné přátelství“ na život a na smrt.

Byla jsem hluboce uražena, skleslá a nešťastná.

Sotva jsem došla domů, odložila klobouk a plášť, už jsem začala cvičit „podpis“. Napsala jsem tisíckrát své jméno, začáteční písmeno s velkým rozmachem, s obrovskou počáteční křivkou, ostatní písmena naprosto nečitelně – snažila jsem se napodobit podpis strýčka doktora, který psal úplně nečitelné recepty –, pak jsem celé dílo ukončila obrovskou, pokroucenou čarou. Bylo to vyumělkované, nebylo to upřímné. Ale příští neděli jsem pyšně řekla svým malým přátelům: „No, podívejte se, taky už mám ‚podpis‘,“ a na kus papíru jsem svůj imponující podpis vyvedla.

Oba chlapci i Gréta si mé umělecké dílo prohlédli a pak ten mladší prohlásil: „Dobře. Tvůj podpis je sice pořád ještě moc čitelný, ale přijímáme ho a tebe přijmeme do svého spolku.“

Chtěla jsem být šťastná, jelikož mé přání bylo splněno, ale kupodivu se mi to nedařilo. Ne! Něco nebylo v pořádku. A když jsem pak doma stála před zrcadlem a dívala se na „neviditelného“ – na sebe samu, tváří v tvář, slyšela jsem v sobě hlas: „Tvůj podpis byl falešný. Není tvým obrazem. Myslíš, že můžeš získat *pravé* věci pomocí *falešných*? Pravé přátelství falešným podpisem? Ti, kdo neuznávají tvůj pravý podpis, nemohou být tvými pravými přáteli...“

Smutně jsem se odvrátila od zrcadla a šla spát. Ale podpis, který jsem tak dlouho nacvičovala, jsem už nemohla napsat. Hnusil se mi. Věděla jsem, že toto „věčné přátelství na život a na smrt“ je stejně vyumělkované jako můj „podpis“ a že chlapci nemají ponětí o onom přátelství, které hledám – věčné, skutečné, pravé přátelství, stojící nad časem i prostorem! A byla jsem se svým hledáním pravého přátelství sama, se svým hledáním pravé jednoty... sama... sama.

KAPITOLA SEDMÁ

ČERVENÝ MUŽ

Když mi bylo devět let, měla jsem otřesný zážitek. Malému bratříčkovi, kterého jsem něžně milovala, byly tenkrát dva roky. Onemocněl, ale lékař nedokázal zjistit, co mu je. Byla jsem ve stejném pokoji, kde ležel v posteli, a matka seděla vedle něho. Spal, ale najednou se polekal, zahleděl se na jedno místo, jako by tam někoho viděl, postavil se na posteli a se strnulýma, vyvalenýma očima zděšeně křičel: „Maminko, maminko, červený muž... červený muž jde na mě!“ a mával přitom rukama, jako by s někým bojoval; pak zakřičel ještě jednou, docela bez sebe: „Maminko! Pomoz! Červený muž!“ a omdlel.

Matka k němu přiskočila, vzala ho do náruče a pak ho jemně položila zpět do postele a poslala pro lékaře. Zatímco jsme čekali, zeptala jsem se. „Maminko, kdo byl ten červený muž, kterého malý viděl?“

Matka odpověděla: „To, co vidí, není skutečné, mé dítě. To jsou jen halucinace... má horečku.“

Lékař, který brzy přiběhl, bratra prohlédl a zjistil zápal plic.

Ubohá milá matka! Tři neděle ho nosila ve dne v noci na rukou – nespala a nenechala dítě ani minutu samotné. Přihlížela jsem otřesena hroznému boji, který bojovalo dítě o svůj život a matka o dítě. Snad se mé srdce tenkrát poprvé matce zcela otevřelo, snad spatřil můj vnitřní zrak poprvé její z lásky utkanou duši. Také jsem se třásla o bratříčkův život a od té doby jsem cítila, že patřím k rodině. Když se bratříček opět uzdravil, zapojila jsem se do radosti celé rodiny a začala jsem se i tady cítit „doma“.

Avšak na „červeného muže“ jsem nezapomněla. Nadarmo mě matka ujišťovala, že to nebylo nic skutečné-

ho. Bratr ho viděl – něco způsobilo spatření červeného muže – a to neměla být skutečnost? – Zůstalo otevřenou otázkou, co to bratříček viděl a často jsem nad tím dumala. Tehdy jsem ještě nevěděla, že odpověď dostanu po dlouhých, dlouhých letech z Indie.

Další rok jsme se přestěhovali do jiné čtvrti, kde bylo mnoho stromů a domy stály v krásných zahradách. Z oken jsme se mohli dívat na okolní hory.

Chodila jsem opět do školy a stará historie se znovu opakovala. Mé spolužačky se divily mně a já jim. Hrály si s panenkami – já to považovala za nudné. Četla jsem knihy, které zase nudily je. Čím jsem byla starší, tím horečnatěji jsem četla. Nejen knihy, které jsme dostaly my děti, ale všechny knihy, které stály v otcově knihovně. Našla jsem tam sérii knih, které mne přiváděly k horečce: všechna Shakespearova díla! Hltala jsem jednu knihu za druhou. Působily na mne tak hluboce, že jsem celý den nemohla myslet na nic jiného a nechtěla jsem je vůbec dát z ruky. Byla jsem jako náměsíčná. U stolu jsem neslyšela, když na mě někdo promluvil. Prožívala jsem v sobě stále osud hrdinů a hrdinek z různých tragédií nebo komedií. Nejdříve jsem četla po sobě všechny tragédie – to jsem neustále žila v hlubokém otřesu. Pak přišly komedie – to jsem se válela smíchy po pohovce.

Kromě děl Shakespearových tam byla jiná série velmi tlustých knih, *Etnografické výzkumy*, které na mě udělaly velký dojem. Objevila jsem popisy různých pověr a praktik černé magie. Hu! Četla jsem věci, které pro mě byly úplně nové a nemohla jsem je dobře pochopit. O pověrách v lásce, receptech na nápoje lásky a jiné temné obyčeje, které všechny souvisely s milostným životem. Když jsem přečetla už směs nejružnějších věcí, šla jsem k matce a zeptala se: „Maminko, je to tak, že když někdo chce, aby ho druhý miloval, musí provrtat mrkev shora dolů, třikrát plivnout tou dírou a tu mrkev hodit o půlnoci přes dům, kde ten vyvolený bydlí – nebo jak se říká,

že se má spálit kus nošené noční košile, zapéct popel do koláče, a když druhý ten koláč jí, tak se do majitelky noční košile zamiluje a udělá všechno, co se po něm chce?“

Matka mne nechala dopovídat mé otázky a výraz na její tváři se měnil od překvapení ke zděšení. Konečně vyhrkla: „Proboha! Kde jsi ty hrozné věci slyšela? Byla jsi snad u pradleny v žehlárně? Kolikrát jsem ti zakazovala, abys vedla s kuchařkou nebo pradlenou intimní hovory! Kde jsi tenhle strašlivý nesmysl o černé magii slyšela? Řekni!“

„Maminko,“ odpověděla jsem, pevně přesvědčena o své nevině, „nerozčiluj se, ty věci nemůžou být tak hrozné, když se jimi zabývají vědci a zkoumají je! Četla jsem to ve vědeckých knihách, v *Etnografických výzkumech*, v tatínkově knihovně.“

Matka letěla ke knihovně a vyndala klíč. Od té doby jsem směla číst jen to, co mi vydala. Tím ovšem má zvědavost nebyla ukojena. Pamatovala jsem si mnoho latinských slov, kterým jsem nerozuměla, a požádala jsem vždycky matku, aby mi dala svazek encyklopedie, protože si chci přečíst něco, o čem se mluvilo ve škole. Dbala jsem však, aby v tom svazku bylo i slovo, které mě zajímalo mnohem víc než nějaká rostlina nebo zvíře. Šla jsem do dětského pokoje a prostudovala si důkladně věci, které jsem chtěla vědět. Tak jsem vše zakázané četla s matčiným svolením z encyklopedie, aniž o tom měla má nevinná matka tušení. Kromě toho mi nechtíc prozradila, že je od pradleny se člověk může doslechnout napínavé věci o pověrách. Jak jen to tedy bylo možné, vyhledávala jsem příležitosti pro tajnou konverzaci s naší pradlenou. A tak jsem slyšela hrůzostrašné historky o strašidlech, pověrách, čarodějnictví, až jsem se tak bála, že už jsem se neodvážila jít sama do tmavého pokoje. Strýc Stefi se mě jednou zeptal, proč se bojím.

„Protože by se mohlo objevit strašidlo,“ odpověděla jsem.

„Á, tak je to! Chceš znát jednoduchý způsob jak se bránit? ... Hlasitě hvízdej a všechna strašidla hned utečou,“ poradil.

Od té doby jsem pilně hvízdala, ale i nadále jsem se zajímala o strašidelné historky. Tak jsem jednak obohacovala své vědomosti o nejnižších úrovních mysticismu a jednak jsem se vycvičila v umění hvízdát, ve kterém jsem dosahovala nadprůměrných výkonů.

MOJE BUDOUCNOST SE HLÁSÍ

Ono léto jsme strávili u velkého jezera. Bydleli jsme společně s rodinami příbuzných. Právě toto léto mi zůstalo obzvlášť v paměti, protože se přihodily věci, na které jsem musela později, mnohem, mnohem později často myslet.

Matka byla stále ještě velice zaměstnána bratříčkem, a tak jsem měla trochu víc svobody. Mohla jsem se tenkrát toulat se svou stejně starou kamarádkou po lázeňském městečku, loukách a lesíku. Matka myslela, že jdu ke své přítelkyni, a matka mé přítelkyně si myslela, že jsme u nás. Přitom jsme se potulovaly a sbíraly zkušenosti. U jezera stála řada vil a pozorovaly jsme cikánského kluka, který v každé vile něco zašmidlal na své housličky a lidé mu za to dávali peníze. Babička také pořádala koncerty a vydělávala tím mnoho peněz. Byla jsem zvědavá, zda bych také uměla vydělávat peníze. Moje kamarádka dělala vždycky slepě to, co jsem chtěla. Šly jsme tedy do každé vily, rovnou nahoru na terasu nebo na zahradu, kde seděli lidé, a já přednesla báseň. Hleděli na mě velkýma očima, a když moje přítelkyně obcházela s talířem, vhodili do něj peníze, někteří hodně, někteří méně. Ale všichni se srdečně smáli a jedna dáma se mě zeptala, zda matka ví, co dělám.

„Ne,“ odpověděla jsem, „je to náš soukromý podnik, maminka o tom neví.“

„Hned jsem si to myslela,“ řekla ta dáma. „Jen jděte hezky domů!“

Slibný podnik skončil ještě týž den. Když jsme si mezi sebe rozdělily peníze, šla jsem domů a pyšně vyprávěla, že jsem vydělala peníze, a ukázala množství měděných a niklových mincí. Matka skoro omdlela.

„Proboha,“ křičela, „jak tě jen mohlo něco takového napadnout? Co si lidé pomyslí? Děláš nám ostudu!“

„Proč?“ nechápala jsem. „Babička také svými koncerty vydělává peníze. I malý cikánský kluk si je vydělal hráním. Proč by měla být hanba, když já vydělám peníze přednášením básní?“

„Pochop, hloupé dítě,“ odpověděla matka, „že otec má vysoké postavení a takové věci nemůžeš dělat!“

„Co má otec společného s tím, co já dělám? Otec je otec a já jsem já. Každá práce je slušná, když ji člověk slušně dělá. A přednášela jsem velice krásně!“ prohlásila jsem sebevědomě.

Matka rozzlobeně zvolala: „Tomu ještě nerozumíš, a protože děláš takové věci a kromě toho ještě odmlouváš, nesmíš už ven ze zahrady!“

Tak jsem přišla o svobodu, ale ta věc měla ještě i jiné následky. Prastrýc, který měl najatou druhou polovinu vily, a tak bydlel společně s námi, byl milý člověk, pozhnaný znamenitým humorem. Když slyšel, že jsem přednášela po vilách, chtěl si mě také poslechnout. Obě rodiny seděly společně u stolu, když večer prastrýc navrhl, abych po jídle něco zarecitovala. Nebyla jsem proti. Dospělí se posadili do kruhu, já jsem se postavila doprostřed a začala jsem přednášet několik básní, které jsem se naučila ve škole. Prastrýci se to velmi líbilo a chtěl slyšet další.

„Já už nic jiného neumím,“ řekla jsem.

„Tak nám tedy něco vypravuj, co chceš.“

„Můžu vám vyprávět historku z knihy, kterou jsem dostala po zkoušce jako prémii?“ zeptala jsem se.

„Jistě,“ souhlasil prastrýc, „začni!“

Začala jsem vyprávět příběh z knihy *Farář wakefieldský*. Ale nestačilo mi pouze vyprávět, přehrávala jsem jim to, jako bych byla na jevišti. Deklamovala jsem, jak farář vede ve Wakefieldu svatý život, jak se nějaký mládenec seznámil s jeho dcerou Olivíí a nakonec ji unesl. Neměla

jsem ponětí, co znamená někoho „unést“, a také jsem nevěděla, proč byl farář kvůli tomu tak rozčilený. Četla jsem to však v knize a také jsem to tak vypravovala. Sehrála jsem, jak se milenci setkávali ve tmě a šeptali si milostná slůvka, přednesla jsem, jak farář zlostí třeštil a sáhl po flintě, jak ho jeho mírná žena uklidňovala tím, že mu tiskla do rukou Bibli...

Dospělí se váleli smíchy, a když jsem chtěla svůj přednes ukončit, řekl prastrýc, že chce povídku o farářovi slyšet ještě dál. Tak jsem musela pokračovat a opět se smáli. Smáli se, jako kdybych vyprávěla nejveselejší historky na světě. A já jsem přitom vyprávěla tragédii!

Nakonec mne strýc přitáhl k sobě a zeptal se: „Poslyš, odkud tu povídku máš?“

„Ano, to bych také ráda věděla,“ přidala se matka.

„Z knihy,“ odpověděla jsem, „kterou jsem dostala ve škole jako prémii.“

„Neslýchané,“ pravila matka poněkud rozhořčeně, ale se smíchem. „Jak ti lidé ve škole mohou dávat dětem takové knihy?“

„Ale nech to být, Lilianko,“ řekl prastrýc. „Jistě knihu sami nečetli a mysleli si, že o farářích se dají psát jen svaté a neškodné věci. Nemysleli na to, že faráři také někdy mívají dcery. Nech to, Lilianko, a dovol malé, aby nám i jindy něco vypravovala. Co už v hlavě má, to už stejně nemůžeš vyjmout. A už dlouho jsem se tak srdečně nezasmlál!“

A tak se stalo, že jsem od té doby měla každý večer přednášku. Rodinný kruh se rozšířil o přátele ze sousedství a postupně jsem přednášela mnohé z knih, které jsem četla. Byly mezi tím i různé Shakespearovy tragédie – a zase jsem nemohla pochopit, proč dospělí nad nejtragičtějšími událostmi pukají smíchy. Přednášela jsem však přes jejich smích, jak ubohý král Lear umírá zklamán a osaměle, chroptě – a dospělí se váleli smíchy... V *Richardu III.* jsem předváděla, jak postupně všichni li-

dě umírali, jeden tak... druhý onak a ukazovala jsem jak, a dospělí se smíchy div neudusili. Jak je možné se smát tak smutným událostem, jako když tolik lidí umírá? To je přece hrozné, a ne směšné! Myslela jsem si a hrála jsem dál docela vážně.

Jak často – jak často – jsem si později vzpomínala na malou holčičku, která tam před tou společností přednášela a hrála divadlo, zcela vážně, z plného přesvědčení. Můj pozdější osud se ukazoval již tenkrát. Již tenkrát jsem si zvykla projevovat něco ze svého vnitřního světa – krásné, božské, pravdivé věci – bez ohledu na to, zda posluchači mé pravdě rozumějí nebo ne. Mluvím *kvůli pravdě samotné* a důležitý je pro mne jen jediný posluchač – *Bůh!*

* * *

Tak uběhlo léto a jeli jsme domů. V následující zimě jsem se rozhodla, že už nebudu chodit v dívčích šatech, ale v klaunském kostýmu. Pocit, že nejsem tím, kým jsem, mě nechtěl opustit. I když jsem o tom už nehovořila, ten pocit nezmizel, ale vnikal do mne hlouběji a působil v mém podvědomí. Žebrala jsem tak dlouho, až měkké srdce mé matky už nedokázalo říkat „ne“ a matka mi vlastnoručně ušila velmi hezké, pravé klaunské oblečení. Dokonce mi k tomu koupila dvě různobarevné čepice a chodila jsem pak v tomto ustrojení. Cvičila jsem velmi ráda na kruzích a na hrazdě, napodobovala jsem doma vše, co jsem viděla v cirkuse, a když jsem visela z kruhů hlavou dolů a viděla celý svět obráceně, mívala jsem pocit svobody. Tenkrát jsem ještě nevěděla, že psychologové nazývají archetyp klauna „tím, který mění osobnost“.

Kromě cviků, kterými jsem napodobovala cirkusové akrobaty, jsem si navykla zaujímat zvláštní, neobvyklé tělesné pozice, takže se rodiče nejdříve velmi divili a smáli se mi a pak se všichni známí a příbuzní bavili mými komickými pozicemi. Kam jsem přišla, tam jsem je musela

ukazovat. Zaujímal jsem je ovšem instinktivně, vůbec jsem nepřemýšlela, proč to dělám. Jen jsem cítila, že mi dělají dobře, že se mohu v určitých pozicích lépe učit, a když jsem unavená, tak mi určité pozice pomáhají, abych se během několika málo minut cítila opět nápadně svěží.

Rodina se mému „bláznivému“ zvyku smála a matka už si zvykla na to, že mě – když vstoupí do našeho pokoje – najde v nějaké nemožné pozici. Zpočátku mi kázala, že „způsobná dívka“ má sedět na židli a ne stát na hlavě nebo si vykrucovat údy v nemožných polohách. Ale nakonec mi přece jen mou „potrhlost“ tolerovala. Já sama jsem tyhle pozice považovala za samozřejmé. Měla jsem je v krvi, zaujímal jsem je přirozeně a ráda a jen jsem se divila, že mé okolí se diví takovým samozřejmostem. Ale jednou, když naše rodina byla o letních prázdninách na několik týdnů u tety Rafaely, přišel večer na návštěvu muž, který cestoval po mnoho let po Dálném východě a mohl – jak řekl strýc Ferdinand – o těchto cizích zemích vyprávět mnoho velmi zajímavých věcí. My děti jsme mu byly také představeny a jako obvykle se vykládalo, co všechno umíme. Tu se teta Rafaela se smíchem zmínila, jaký mám zvláštní zvyk zaujímat tak podivné, pokroucené pozice, které po mně nemůže nikdo zopakovat, na nejvyšší hadí muž.

Položila jsem se na podlahu, a jelikož jsem se dostávala do rozpaků a bylo mi nepříjemné „vyčnívat“ ze země, když se o mně hovořilo, zaujala jsem pozici, při níž jsem mohla zcela schovat hlavu, takže divák měl dojem, že ji mám uříznutou. Dospělí se hlasitě smáli. Pak jsem předvedla ještě několik jiných „těžkých pozic“, které jsem tak ráda dělávala. Cizí pán přihlížel mým produkcím naprosto vážně a nakonec s údivem řekl: „Ale to dítě přece dělá typická, přesná jógová cvičení! Kdepak ses to naučila, maličká?“ obrátil se na mne.

Tenkrát jsem nevěděla, co znamená slovo „jóga“, a tak

jsem mu odpověděla, že mi ty cviky nikdo neukázal, že je dělám sama od sebe, protože je mám ráda a cítím se po nich dobře. Nechtěl tomu uvěřit, díval se na mě pátravě a potřásal hlavou.

Otázky dospělých už mě nudily, a jelikož nám matka dala pokyn, zmizely jsme v dětském pokoji. Na poznámku toho pána jsem už nemyslela.

Až mnohem, mnohem později, když se vzpomínka náhle probudila a pochopila jsem i mnoho jiných věcí, které v mém životě byly nepochopitelné, se mi vzpomínka na poznámku cizího muže z Východu vybavila. Tehdy jsem pochopila, kde jsem se naučila pozicím, které jsem cvičila už jako dítě a později jako dospělá a které cizinec nazval „jógovými cviky“. Tehdy jsem si uvědomila, že jsem to dělala „ze starého zvyku“, protože jsem ty cviky po mnoho let musela denně provádět v chrámě. V nich se odrážela má minulost, ale také budoucnost, neboť mnohem, mnohem později jsem těmto cvikům učila mnoho lidí, abych podpořila jejich duševní a tělesný vývoj.

KAPITOLA DEVÁTÁ

MILOSTNÉ BOJE

Léta ubíhala. Vyrostla jsem a mé tělo začalo dozrávat. Ráda jsem četla knihy o milostných příbězích a problémech lásky, a tak jsem se stále více ponořovala do své osobnosti. Dívala jsem se do budoucnosti rozhodnuta, že si najdu jemného duchovního muže, který by mne plně chápal. Tak mě postupně už nezaměstnávaly na prvním místě knihy, ale mladí lidé a později mladí muži. Ti se zajímali zase o mě. Matka mne nadarmo vychovávala ke skromnosti, už ve svých nejmladších letech jsem poznala, že mám jistou přitažlivost. Ve své slepotě jsem si však myslela, že tato přitažlivost, která ke mně vábí tolik lidí, pramení pouze z mé osoby. Tuto slepotu, jako všechny duševní vady, jsem musela zaplatit skoro tělesnou slepotou. Až jsem se naučila chápat, že má přitažlivost nemá sloužit mému soukromému životu, ale k tomu, aby lidi, kteří mne následovali, dovedla na cestu osvobození.

Tenkrát jsem však byla zaměřena zcela na svou vlastní osobu a myslela jsem, že největší štěstí najdu v lásce mezi mužem a ženou. Přihodilo se mi také mnohé, co je na tomto světě běžné; byla jsem milovaná a zamilovaná, ale všechny radosti i strasti byly jen předehrrou k mému pozdějšímu osudu.

Obdobím mého vývoje od třinácti do devatenácti let se jako černá nit táhlo spojení s člověkem, které bych mohla nazvat „školou pro vývoj neobvykle pevné síly vůle“. Můj osud věděl, že tuto zbraň budu v životě potřebovat. Když jsem byla ještě třináctiletým dítětem, sešla jsem se s mládencem, jehož skvělé schopnosti vynikaly daleko nad průměr. Jeho povaha byla směsí cílevědomého a neúprosného snažení o to nejčistší a nejkrásnější, a touhy

po moci a sobectví, až chorobně vystupňovaného. Miloval mne, nebo to aspoň říkal – ale vlastně miloval sám sebe a chtěl ze mě udělat poddajnou otrokyni. Ihned poznal, že se na věci dívám stejně niterně jako on, že prožívám umění jako on. Tak se domníval, že našel partnerku, která by ho byla hodna. Chtěl ze mne časem vychovat vysoce vzdělanou, ale naprosto poslušnou manželku, zcela podle svých představ. Chtěl zničit mé samostatné myšlení. Přinášel mi nádherné knihy o umění, hudbě, světových dějinách a dějinách hudby, nejlepší moderní i klasickou literaturu a trval na tom, abych tato díla četla v originále. Jelikož jsem samotné učení jazykům považovala za velmi nudné, učil se jim se mnou, pak hledal nejlepšího učitele klavíru, krátce dělal vše, aby mé vzdělání nebylo pouze průměrné, ale mimořádné. Matka v něm viděla pomocného anděla pro mou výchovu, neboť u cizích jazyků to u mne nešlo samo. Marně přicházeli nejlepší učitelé řečí; odmítala jsem učit se nazpaměť dlouhé seznamy slovíček. Tento chlapec mi přinášel německé, francouzské, anglické časopisy, divadelní hry, které se mnou četl, a tak mi pomáhal, že se mi dveře různých jazyků začaly otevírat. To bylo velmi krásné a prospěšné, ale současně mě chtěl zcela cílevědomě dostat do své moci. Těsně po našem seznámení mi řekl, že se musím stát jeho ženou a vyžadoval, abych se považovala za *jeho majetek*. Vše, co jsem chtěla číst, jsem mu musela nejdříve ukázat, aby mi to dovolil. Neměla jsem se už s nikým přátelit, aniž mi předem dal svolení. Jako všechny mladé dívky jsem také chodila se svou sestrou do tanečních. Tančila jsem nesmírně ráda a stejně ráda jsem se v tanečních bavila s mladými lidmi. Také jsem ráda chodila bruslit. To všechno se mu nelíbilo. Avšak byla jsem mladá, chtěla jsem tančit, bruslit, veselit se s jinými mladými lidmi. Nejhorší ze všeho bylo, že jeho žárlivost šla ruku v ruce s jeho téměř neukojitelnou touhou po moci.

Zpočátku mi to lichotilo, že si tak všeobecně uznáva-

ný, obdivovaný muž zvolil mne, malou dívku za svou budoucí ženu. Dokázal být zářivě duchaplný, často jsem se nádherně bavila. Také se mi líbilo, že měl na přátelství a lásku stejně vážný a hluboký názor jako já. Ale když jsem cítila, jak se mě pokouší systematicky sevřít svou vůlí stále víc a více, jako železnou obručí, začala mne jeho láska obtěžovat. Začal boj, hrozný boj mezi neviditelnými silami dvou duší! Čím více cítil, že z jeho moci vyrůstám, tím pevněji mne chtěl držet. Když mi bylo sedmnáct, chtěl abych se stala veřejně jeho nevěstou. Poslal svého otce k mému. Můj otec tím nebyl nadšený. Teprve mnohem později mi řekl, že se mu útočná povaha mého snoubence nikdy nelíbila, ale nikdy také nechtěl omezovat naši svobodnou vůli. Respektoval právo na sebeurčení všech lidí – včetně svých dětí –, a tak, i když nerad, dal své svolení. Doufala jsem, že se žárlivost mého ženicha po zasnoubení uklidní. Když se však časem můj ženský půvab dále rozvíjel, neznala jeho žárlivost hranic a stále častěji mi dělal hrůzné scény. Když mne mnoho hodin trápil, upadl do opačného extrému, prosil mne na kolenou o odpuštění, plakal jako dítě. Takřka žebrale o mou lásku a sliboval, že mě už nikdy nebude trápit. Takové výstupy pro mě byly naprosto nesnesitelné. Nikdy předtím jsem doma nic podobného neviděla. Otec měl velkou moc, ale ta vyzařovala samovolně. Nikdy nechtěl svou moc vnucovat jiným. Nechal každého, jaký byl, a nechtěl, aby ho ostatní slepě následovali a poslouchali. Tehdy zaujímal už dlouho vedoucí postavení – mohla jsem být spokojená, že už nad sebou nemá žádného ředitele, a přesto nebyl vůči jiným lidem, kteří stáli pod ním, nikdy panovačný nebo tyranský. Byl jako pilíř, jak doma, tak ve svém úřadě, o který se mohl každý opírat. Stovky jeho podřízených a všichni naši příbuzní vyhledávali jeho radu. Byl spravedlivý, štědrý a vždy ochotný pomoci. Myslela jsem, že všichni lidé jsou takoví. Nevěděla jsem, co je to bezohlednost, sobectví, protože jsem se s tím doma

nikdy nesetkala. U nás panovaly v každém ohledu zdravé názory a pravá, nesobecká láska. Nemohla jsem vědět, co je sadismus a masochismus, a nemohla jsem pochopit, a tím méně snášet scény, které mi můj snoubenec dělal. Chtěla jsem se osvobodit! Být svobodná!

Dlouhou dobu jsem se však neuměla bránit jeho vůli, také moje přirozená věrnost a pochopení pro lidské slabosti mne dlouho držely zpátky. Ale má vůle se lety vyvinula a náhle jsem si položila otázku, proč mám toto trápení dále snášet.

Jednoho dne jsem mu řekla, že chci být volná. Nechtěl o tom nic slyšet. Bojovali jsme spolu zoufale, neboť jeho vůle mne stále ještě svírala jako kleště. Čím déle jsem s ním však musela bojovat, tím více se moje vůle vyvíjela v odolnost, která postupně jeho sílu převýšila. Přišel okamžik, ve kterém už jsem měla dostatečnou odvahu, abych mu řekla, že se již nechci stát jeho ženou. Na to následovaly opět bouřlivé scény, jenže už nepůsobily! Litovala jsem ho, ale zároveň jsem jím zcela opovrhovala pro jeho jednak tyranské a jednak úplně zbabělé jednání.

Tenkrát jsem ještě nevěděla, že tyto dvě vlastnosti spolu úzce souvisejí jako doplňující se poloviny téže nemoci, cítila jsem však to chorobné v něm a chtěla jsem se z toho za každou cenu osvobodit. S krajním úsilím jsem jeho vůli setřásla.

Mluvila jsem s rodiči. Nebyli překvapeni. A jednoho krásného odpoledne – bylo mi tenkrát už devatenáct – jsem odcestovala se svým bratrancem k jeho matce, sestře mého otce, ke krásné tetě Rafaele.

Zrušila jsem své zasnoubení

PRVNÍ SETKÁNÍ SE SMRTÍ

Od dětství se u mě neustále opakovala stejná situace – na jaře jsem se náhle stala průsvitně bledou a dolehla na mě těžká únava. Nejlepším lékem na to většinou byla návštěva u tety Rafaely. Bydlela se svou rodinou v horách a nádherný horský vzduch a tito lidé, oddaní moudrosti a nábožnosti, mne vždy velmi rychle dali do pořádku. Cítila jsem se v jejich klidném, vznešeném prostředí velmi dobře. Pokaždé jsem se vrátila domů svěží a plná nové životní síly.

Poté, co jsem zrušila své zasnoubení, jsem opět jela k tetě. Byla tenkrát už vdovou a žila se svou dcerou. Přijaly mě s velkou láskou a užívala jsem si své dlouho vytoužené svobody. Jako papírový drak, který přetrhl svůj provázek – a letí bez překážek do nekonečna. Jak nádherné bylo to jaro u tety! Jako vždy mne zcela chápala. Vyjádřila se moudře k mému rozhodnutí, tím byla moje záležitost vyřízena. U tety jsem žila zcela volně. Nechala mne být, jaká jsem, mohla jsem chodit pěšky po horách a užívat si lesů a přírody. A když jsem se ve své svobodě cítila naprosto šťastná a dívala se plná nadějí do budoucnosti – tu jsem se poprvé setkala se smrtí!

Během svého putování po horách jsem míjela žitné pole, a jelikož mé plány na vdávání byly v troskách, pokoušela jsem se představit si svou budoucnost. Myslela jsem: Nejdříve se stanu umělkyní, budu hrát na klavír jako babička z matčiny strany, pak se vdám za zdravého, sympatického, normálního muže a budu mít děti. Pak děti vyrostou, snad budu mít i vnoučata... a pak? – pak zestárnu... a pak?... pak budu muset jednoho krásného dne zemřít!

Smrt! To je konec, cíl, jehož směrem všichni jdeme... Ale proč? K čemu pak to vše? Proč mám cvičit na klavír a stát se velkou umělkyní? Není pak zcela lhostejné, zda mé prsty, ty kůží potažené kosti, jednou poběží s velkou virtuozitou po klávesnici – nebo ne? Když člověk beztak klesne do hrobu, není úplně jedno, co v životě dělal? Zda byl slavným, výtečným člověkem, nebo neznámým nikým, zda byl poctivý nebo nepoctivý? K čemu bojovat, pracovat, rodit děti, trpět nebo se radovat, být šťastný nebo nešťastný, když na konci je smrt, zánik? Pak by přece bylo mnohem jednodušší zemřít teď hned!

Tato myšlenka se mi zdála tak hrozná, tak nesnesitelná, že svět okolo mne mi před očima úplně zčernal. Opřela jsem se o kmen stromu a dívala se dolů do údolí, na město, nesčetné domy s množstvím lidí, kteří v těch domech bydleli a vypadali odtud shora jako mravenečkové. Všichni tito lidé žili, bojovali, honili se za penězi a za láskou, všichni měli své problémy, všichni nesli svůj kříž, brali všechno smrtelně vážně... Proč? Proč, když přece vše je jen dočasné... když na konci čeká smrt, která vyřeší všechny problémy, ukončí všechny strasti i všechny radosti?! Kam se člověk žene? Čeho dosáhne? *Smrti!* – Ať byl člověk šťastný nebo nešťastný, boháč nebo žebrák. *Smrt je konec!*

Zmocnila se mne panika. Ne! Toho se nezúčastním. S těmito myšlenkami se nemohu učit, nemohu milovat, žít. Vše je bez smyslu! Raději se zabiju teď, *abych na konci života nemusela zemřít!*

Đábelsky výsměšný hlas ve mně se zasmál: „Hihihi! To jsi celá ty, takové hlouposti! Chceš se zabít, abys unikla smrti? Myslíš, že se můžeš smrti vyhnout? Jsi *zde* – *zde* na Zemi – v těle, odtud nemůžeš prostě prchnout bez *smrti*. Když se zabiješ, pak je tu konec, před kterým se chceš zachránit, ihned! Ne jednou, někdy ve vzdálené budoucnosti, ale teď, v přítomnosti! Rozumíš? Zajatkyně! Z těla můžeš ven jedině smrtí, jen touto branou, smrti nemůžeš uniknout... nemůžeš uniknout... hihihi!“

Snažila jsem se uspořádat své myšlenky. Ano, musela jsem přiznat, že jsem v pasti a že sebevražda nepomůže. Dostalo by mě to právě tam, před čím jsem se chtěla zachránit. Ale co dělat? Každopádně jsem se v tu chvíli utěšovala myšlenkou, že jsem ještě velmi mladá a moje smrt pravděpodobně ještě velmi vzdálená – jelikož jsem zdravá a všichni předkové dosáhli velmi vysokého věku. Do té doby – myslela jsem si – se může leccos stát. Vědci, kteří stále objevují něco nového, do té doby, než budu muset zemřít já, jistě objeví *tajemství nesmrtelnosti*.

Této myšlenky jsem se pevně přichytila, dodala mi odvahu a sílu, abych žila a pracovala dál – abych vůbec ještě měla nějaká přání.

Měla jsem plnou pravdu! Nesmrtelnost byla skutečně objevena, jen jsem tenkrát ještě nevěděla, že tento „objev nesmrtelnosti“ je něčím, co budu muset udělat sama, a to je pochopit, že smrt neexistuje a že všechny lidské bytosti – včetně mne – jsou a vždy budou nesmrtelné! Neboť každý musí objevit nesmrtelnost v sobě a pro sebe. Nikdo jiný nám tuto pravdu nemůže předat. Jestliže někdo nevěří pravdě, která je zcela hmatatelná, jiní lidé ji pro něho neobjeví. Každá lidská bytost musí pochopit fakt, že smrt není nic jiného než život sám, že člověk nejen *nemusí* zemřít, ale ani *nemůže*! To je prostě nemožné!

Tenkrát jsem to všechno ještě ale nevěděla, smrt byla pro mě černou zdí, do níž jsem důkladně narazila hlavou.

Ale byla jsem mladá, uklidnila jsem se, jak nejlépe jsem mohla. Odsunula jsem celý problém a nechtěla jsem na smrt pokud možno myslet vůbec. Takové myšlenky by mě jen oslabovaly, a já chtěla raději dělat plány pro budoucnost.

Většinou jsem byla zvyklá promýšlet vše sama a samostatně. Otec se do osobních záležitostí svých dětí nikdy nevměšoval. Jeho povolání mu tak vyplňovalo všechn